

MÁSODIK REFORMKOR

EP-Program 2024

Adjuk vissza
az országot
a fiataloknak!

Előszó

Adjuk vissza az országot a fiataloknak! A Második Reformkor ez irányú célkitűzésének az európai parlamenti (EP-) választásokhoz kapcsolódó politikai és szakmai programja olvasható alább. A közösségünk kijelölte azokat az irányokat, és megfogalmazott hozzá olyan konkrét javaslatokat, amelyeket képviselve szeretnénk előmozdítani ezt a célkitűzést az Európai Parlamentben.

Ebben a formájában bocsátjuk társadalmi párbeszédre a programunkat, amelyet kiküldünk független szakértőknek és civil szervezeteknek is. Az uniós források átalakításának terve világos: beton helyett az emberbe fektessünk! Azonban egy felelős politikai közösségnek minél szélesebb körben kell bevonnia az érintetteket. A Második Reformkor ezt vállalja, az egyeztetések tanulságait beépítjük a végső programba.

Tartalom

A választások tétje.....	5
Önszerveződő Magyarország.....	7
Magyarország jól-léti társadalma.....	7
Fej, kéz és szív harmóniája.....	7
Fiatalok életkezdeése	8
21. századi oktatás	8
Egészségügy és prevenció	9
Cigány polgárosodás.....	9
Legkeletibb nyugati ország	10
Egyetemes magyarság	10
Magyarország jól-léti környezete	11
Egészségvédelem.....	11
Eltorzult társadalmi emberkép	11
Alkalmazkodóképesség növelése	11
Józan zöldpolitika.....	12
Magyarország jól-léti gazdasága	12
Jól-léti gazdaság: ökoszociális piacgazdaság	12
Túl a GDP fétisen	12
Beton helyett emberbe fektessünk!	13
Önszerveződő Európa.....	14
Az EU jól-léti társadalma	15
Lakhatási válság.....	15
Jövőálló tudás a jól-lét érdekében.....	16
Európai Egészségügyi Unió.....	17
Az EU jól-léti környezete	17
Energiagazdálkodás	18
Agrárium és vidékfejlesztés	18
Az EU jól-léti gazdasága	18

Ökoszociális piacgazdaság.....	19
Az értékláncok biztosítása	19
Biztonságban Európában.....	21
Második hidegháború.....	21
Magyarország a nyugati szövetségi rendszerben	22
Három Tenger Kezdeményezés	23
Stratégiai autonómia helyett stratégiai összefonódás	24
Viszonyulásunk Oroszországhoz.....	26
Viszonyulásunk Kínához	27
Biztosítsuk Magyarországot és Európa energiaellátását.....	28
Modernkori népvándorlás	29
Lépések a sikertelen kohéziós politika megreformálására.....	30
A 20 év eredménye.....	30
A források jelenlegi rendszere	31
Tanulságok az első teljes ciklusból	32
Betonba és a kútba öntöttük.....	33
A kohéziós politika újragondolásának ideje.....	33
Az ország jövője a tét.....	34
Javaslatok a kohéziós politika átalakítására: beton helyett emberbe!	36
Új fejlődési modell, világos forrásfelhasználás: középpontban az ember!..	36
Társadalmi fenntarthatóság mint új horizontális politika: legyen a fiataloké a jelen!	37
A fejlődésbe fektessünk: fejlesztésre költsünk, ne működtetésre!.....	38
Adjunk hozzá a jövőhöz, ne elvegyünk belőle: vezessük be a jól-léti arany szabályt!	38
Mérjük azt, ami számít: használjuk a zöld GDP-t!.....	40
Az uniós forrás is közpénz: növeljük a projektek átláthatóságát!	41
Ügyek mentén Európában is.....	43
Fiatalok életkezdése: hogy az önálló élet kezdete ne probléma, hanem lehetőség legyen!	43
Egészségügyi prevenció: betegségügy helyett egészségügyet!	46
Uniós szintű ügyeink: kell a közös fellépés!	47

A választások tétje

A 2024-es európai parlamenti választásoknak két fontos tétje is van; egy belpolitikai és egy külpolitikai tétje. 2024. május 1-jén lesz a 20. évfordulója országunk európai uniós csatlakozásának. A kerek évfordulók általában arra sarkallnak minket, hogy számot vessünk, értékeljük a múltat, és az alapján tekintsünk a jövőbe. Az EU-s csatlakozás fontosságáról kormányokon és politikai tömbökön átívelő konszenzus volt 2004 előtt. Ez volt az utolsó nemzeti konszenzus. Az idei választásokon számot kell vetnünk azzal, hogyan éltünk a csatlakozás adta lehetőségekkel, merre tartunk az Európai Unión belül és merre tart maga az Európai Unió. Felelősségteljes és fontos döntést kell meghoznunk 2024. június 9-én. Az utóbbi években krízis krízisre halmozódott, egyik válság követte a másikat. A most következő választásokon letett voksunk alapvetően fogja befolyásolni közös jövőnket mind a magyar társadalom, mind az európai közösség tekintetében.

Az itthoni politikai palettán jelenleg rengeteg pártot láthatunk. Kérdés azonban, hogy van-e annyi alternatíva Magyarország számára, ahány párt felsorakozik, hogy mandátumot kérjen a képviseletre most az EP-ben, 2026-ban pedig az Országgyűlésben. A Második Reformkor olyan politikai versenyt kíván elősegíteni, abban kíván példát mutatni már a kampány során is, hogy a sárdobálás helyett a politika szóljon ismét arról, amiről rendeltetésszerűen szólnia kell. Vállaljunk felelősséget az országért, és legyen az idei választás az alternatívák, a jövőképek versenye! Ezért tartjuk fontosnak, hogy olyan programot adjunk, amely az Önszerveződő Magyarország és az Önszerveződő Európa víziójával valós lehetőséget kínál a választópolgárok számára, hogy együtt megtehessük az első lépést egy második reformkor felé. A választás belpolitikai tétje ez: mely jövőképek maradnak versenyben.

A kormány felelőtlen és agresszív politikájának köszönhetően hazánk pozíciója meggyengült az EU-n belül. A szövetségeseinkkel ápolta bizalmi viszony, amely a hatékony együttműködés és saját nemzeti érdekérvényesítő képességünk záloga, mára megromlott, ingataggá vált. Ezt a helyzetet nekünk kell megoldanunk. Nem várhatjuk el az Európai Uniótól, hogy időnként szankciókkal, máskor politikai alkukkal vegye rá az ország vezetését az együttműködésre, miközben a probléma gyökere nem változik, a bizalmatlanság marad. Hazánknak olyan képviseletre van szüksége az európai szinten, amely visszaállítja a bizalmi viszonyt Magyarország és az EU között. Ez az egy helyes út vezet oda, hogy akár a különvéleményünket is bátran vállalhassuk, hiszen amennyiben a szövetség megbecsült tagjai vagyunk, úgy az

esetleges vitás kérdésekben is sokkal erősebb pozíciót tudunk elfoglalni. Büszkék vagyunk rá, hogy az Európai Unió tagjai vagyunk, és fontos számunkra, hogy közös értékeinket hatékonyan tudjuk képviselni és érvényesíteni. Jelen programunk egy ilyen kapcsolat megalapozását is szolgálni kívánja, miközben reagál az Európai Uniót is nehéz helyzetbe hozó kihívásokra; a háborúra, a gazdasági nehézségekre és a társadalmi, környezeti fenntarthatóság elősegítésének ügyeire; amelyekre csakis közösen, átgondoltan találhatunk jó megoldásokat. A választás külpolitikai tétje pedig ez: a kettéváló világban számíthatunk-e a szövetségeseinkre. Ez csak akkor lesz így, ha ők is számíthatnak ránk. Ezt a bizalmi viszonyt kell visszaépítenünk.

Önszerveződő Magyarország

A Második Reformkor jövőképe egy Önszerveződő Magyarország. A polgárosodás zászlajának magasba emelésével dolgozunk egy anyagilag és szellemileg független országért. Egy autonóm ország autonóm polgárai önerejükből, önmagukat megszervezve képesek arra, hogy a fejlődés útjára lépjenek. Ehhez szükség van társadalmi, környezeti és gazdasági fenntarthatóságra. A fenntarthatóság nem egy divatot jelent, hanem azt, hogy hosszú távra építkezünk; hogy nem 4 évben, hanem a 21. században gondolkodunk. Ahhoz, hogy a függőségekre alapuló rendszereket legyőzzük és meghaladjuk, szükség van egy világos jövőképre és kitartó munkára. Így építhetünk egy fejlődő és önbecsüléssel bíró országot.

Az Önszerveződő Magyarországhoz tartozik a jól-léti államfelfogás is. Ez meghaladja a jóléti államot, ami a maga történelmi kontextusában fontos és előremutató innováció volt. Ám a kizárólag anyagi szinten való elgondolása figyelmen kívül hagyta a társadalom szellemi, azaz mentális jól-létét, illetve nem tudott és nem tud mit kezdeni a neoliberális globalizáció által támasztott kihívásokkal. Képtelen volt megteremteni a fent említett társadalmi, gazdasági és környezeti fenntarthatóságot.

Ez a jól-léti államfelfogás élesen szemben áll a mai Magyarország rosszléti államával, amire súlyos és egyre csak növekvő egyenlőtlenség, befagyott társadalmi mobilitás, hátrányos helyzetbe hozott magyar versenypiac és a társadalom anyagi és szellemi virágzásának figyelmen kívül hagyása jellemző. Az Önszerveződő Magyarország széles társadalmi együttműködés a politikai osztály, a civil társadalom és az üzleti élet szereplői között, hogy a jelenlegi félf feudális berendezkedéssel szemben kialakítsuk az anyagilag és szellemileg független társadalmat és az egyszerre ezen alapuló és ezt eredményező jól-léti államot. Ennek a jól-léti államnak a három pillére a társadalmi, a környezeti és a gazdasági fenntarthatóság.

Magyarország jól-léti társadalma

Fej, kéz és szív harmóniája

Egy harmonikus társadalomban ugyanolyan jelentőséggel jelenik meg a fej, a kéz és a szív, azaz a szellemi, a fizikai és a gondoskodó munka. A fizikai és a gondoskodói munka társadalmi és anyagi megbecsültsége jelentősen csökkent az elmúlt években. Ennek következtében nem csak a fiatalok, hanem a minőségi szakemberek is a kivándorlás mellett döntöttek, ami itthon

komplett ágazatok kihalásához, a munka minőségének romlásához, a szolgáltatások árainak kifizethetetlen emelkedéséhez vezetett. Vissza kell állítanunk a szakmunkások presztízsét, emelni kell a szakmai képzések minőségét, valamint a felnőttképzésben kiemelt helyen kell kezelni a munkanélküliek átképzését, ami az élethelyzetben beállt változás sikeres kezelésének egyik kulcsa lehet.

A szociális törvényben előírt felelősségi sorrend nemcsak átgondolatlan, de teljesen figyelmen kívül hagyja a magyar ellátórendszer sajátosságait, hogy a különböző szinteknek nem kizáró, hanem együttműködő-kiegészítő viszonyrendszerük van.

A nőkre egyre több felelősség hárul: a család, a gyermeknevelés mellett vállalják az idők gondozását, mindemellett a munka területén is helyt kell állniuk, miközben alig van olyan lépése a kormánynak, ami segíti a nők helyzetét a munkaerőpiacon, vagy ami támogatja a férfiakat, hogy nagyobb részt vállaljanak az otthoni gondoskodó munkában. Olyan munkaügyi és szociális intézkedések szükségesek, amik segítik a nők visszatérését a munka világába. Több bölcsődei intézmény, edukáció, rugalmasabb időbeosztás a munkahelyeken, és az alapvetően diszkriminatív elbírálás megszüntetése kedvezményekkel a munkáltatók számára.

Fiatalok életkezdetése

Magyarország egyik legnagyobb problémája a fiatalok elvándorlása, ami csak egy jól átgondolt, több gazdasági és szociális pillért is magában foglaló stratégiával állítható meg. A kormány látszatintézkedései nem hoznak eredményt, egy friss felmérés szerint 100-ból mindössze 6 fiatal tervezi biztosan Magyarországon a jövőjét. Ahhoz, hogy a fiatalok életkezdetése ne probléma, hanem lehetőség legyen, megfelelő lakáspolitikára, valós és kiszámítható családtámogatásokra, kezdő vállalkozói és munkaerőpiaci támogatásokra van szükség. Emellett pedig a társadalmi mobilitást elősegítő, a 21. század kihívásaira reflektáló közoktatás kialakítása stratégiai fontosságú.

21. századi oktatás

A jelenlegi magyar oktatási rendszer nem felel meg a 21. század kihívásainak. A túl magas tanulói óraszámok, a lexikális tudásra épülő alaptanterv, a pedagógusok alacsony száma, valamint a magas osztálylétszámok nem teszik lehetővé a differenciált képzés hatékony végzését, minek következtében a hátránnyal élő tanulók esélyegyenlősége rendkívüli módon sérül. Bár hosszú távon az oktatás reformja egy olyan közoktatást kell, hogy megcélozzon, ami

egyszerre inkluzív, készség fókuszú és differenciált pedagógiát alkalmazó, rövid távon (a már létező rendszeren belül) érdemes célzott plusz forrásokat bevonni, ilyen irányban programokat indítani, és a meglévő esélyegyenlőség-teremtő lehetőségeknek plusz forrásokat biztosítani.

A Második Reformkor kiemelt programjai közé tartozik az oktatás átalakítása oly módon, amely lehetővé teszi a hatékony innovációk megjelenését, a differenciált oktatást, a pedagógusok anyagi és erkölcsi megbecsülését, az infrastruktúra modernizálását.

Egészségügy és prevenció

Magyarországon az egészségügy az oktatáshoz hasonlóan egy forráshiánnyal, lemaradással küzdő ágazat, a rosszléti állam fontos bizonyítéka. Ezzel szemben a jól-léti államnak minden polgára számára garantálnia kell a területi és a státusztól független hozzáférést a magas minőségű egészségügyi rendszerekhez, és kiemelt hangsúlyt kell fektetnie a prevenciós programokra. Egészséges életmódra kell ösztönöznie, fizikailag és mentálisan is egy egészséges társadalmat kell építenie.

Nem alakult ki hazánkban sem a fizikai egészségmegőrzés, sem a mentális egészség ápolásának széles körű kultúrája. Az egészségügyben tapasztalható szakemberhiány és alulfinanszírozottság hamarosan az ellátórendszer létét fogja fenyegetni, ennek megoldása pedig akár évtizedekben mérhető még akkor is, ha holnap megindulna a helyreállítás. Ezt a hosszú távú munkát nem spórolhatjuk meg, és nem várhatunk. Ahhoz, hogy a lakosság egészségi állapota ezekben az időkben is javulhasson, a prevenció felé kell fordulnunk, mely hosszú távon megalapozhatja a magyar egészségtudatos életformát.

Cigány polgárosodás

Magyarországon a cigány közösség egy folyamatosan növekvő népesség. A társadalmi leszakadás erőteljes, a nekik szánt támogatások, a fejlesztési stratégiák nem jól fókuszáltak, épp a leginkább rászorulókhöz nem jutnak el. A gyerekek diszkriminációja mindennapos, és a szegregált oktatás miatt még kevésbé adottak az oktatás tárgyi és személyi feltételei. A nem megfelelő képzés megmutatkozik a munka világában betöltött helyzetükben: különösen felülreprezentáltak a jelenlétük a közfoglalkoztatottak körében. Stratégiai szociálpolitika nélkül a cigány polgárság létrejötte sem kivitelezhető, hisz jelentős részük el van zárva azoktól a társadalmi mintáktól, amik a polgári lét alapjait képezik. A kiemelkedést állami programokkal

kell segíteni, úgymint differenciált oktatás, tanoda rendszer, ösztöndíjprogramok, támogatott felnőttképzés.

Legkeletibb nyugati ország

Kulturális gyökereink egyszerre nyúlnak a Nyugat és a Kelet felé. Emiatt mindkét irányba ápolnunk kell a kulturális hagyományainkat, nem szabad egyiktől sem mesterségesen elzárni a magyar társadalmat. Számos politikai hiba abból eredt az elmúlt években, évtizedekben, hogy amikor a Nyugat felé való orientációt tűztük ki célul, elfelejtettük, hogy a keleti gyökereinket nem szabad hátrahagyni.

A Második Reformkor álláspontja az, hogy Magyarország a legkeletibb nyugati és a legnyugatibb keleti ország. Ez a kulturális dimenzióban meg kell, hogy jelenjen. Azonban politikai szinten világos a kép: a Nyugat részei vagyunk Szent István óta, a politikai szövetségeseink is az EU-ban és NATO-ban találhatók - vissza kell építenünk a bizalmat velük!

Egyetemes magyarság

A Második Reformkor szerint a magyarsághoz tartozni nem földrajzi kérdés. A szívünk és a gondolataink fűznek össze bennünket egy közösséggé. Élünk a Kárpát-medence vagy a világ bármely pontján, összeköt bennünket a múltunk, a történelmünk, a hagyományaink, a nyelvünk és a kultúránk. Ezen alapokon keresztül tudjuk megérteni, segíteni és támogatni egymást. A múltunk formálja a jövőnket, és a számtalan sorsfordító esemény ellenére a magyarság összetartozik.

Ma nem a nemzetközi folyamatok, hanem saját magunk, a törzsi-politikai ellentéteink építenek falat a magyarországi, a kárpát-medencei és a külföldön élő nemzettársaink közé. A Második Reformkor ellenben vallja, hogy ez a három rész egybetartozik, és így, közösen alkotjuk az egyetemes magyarságot. Nemzeti egységünk csak akkor lesz oszthatatlan, ha mi, az anyaországban, a határon túli területeken vagy a diaszpórában élők felismerjük kulturális, politikai és sorsközösségünket, és képesek leszünk a megosztásra játszó politikai manipulációk helyett érdekek nélkül támogatni egymást.

Az egyetemes magyarságnak tanulnia kell azoktól a nemzetektől, melyeket hasonló helyzetbe hozott a történelem vihara, s mindeközben meg tudták tartani az egymás iránti szolidaritást. Nemzeti minimumnak tekintjük ezért, hogy a mindenkori kormány politikája az egyetemes

magyarság érdekét képviselje. Arra, hogy mi, magyarok több országban és a világ különféle pontjain is közösségeket alkotunk, a második reformkorban nem sorscsapásként, hanem adottságként és lehetőségként kell tekinteni.

Magyarország jól-léti környezete

Egészségvédelem

A környezetpolitika végső célja az ember fizikai és mentális egészségének a védelme. A cél, hogy a környezetünk megóvásán keresztül megvédjük magát az embert, valamint fenntartható mederbe tereljük a társadalmi rendszereinket. Így nagy hangsúlyt kell fektetni az egészségvédelemre, a környezetszennyezések megelőzésére!

Eltorzult társadalmi emberkép

Fel kell ismerni, hogy a jelenlegi fenntarthatatlan növekedés csak okozat. A növekedés helyett a fejlődést kell előtérbe helyezni, amely nem a természeti erőforrások további fenntarthatatlan kiaknázását jelenti, hanem sokkal inkább az emberi természet, a társadalom fejlődését.

Ennélfogva kiemelten fontos a társadalmi szemléletváltás, a politikai kultúra változása. Nem technológiai oldalról kell megközelíteni a környezeti kérdéseket, hanem társadalmi oldalról. Új emberképre van szükség a jelenleg uralkodó fogyasztói kultúra helyett. Többek között erre kínál megoldást a reformkoriság szemlélete. Az edukáció is kulcsfontosságú a problémák megoldásában, ezt célozza a Második Reformkor zöld GDP javaslata is.

Alkalmazkodóképesség növelése

Másrészt a pragmatikus megoldásokkal kell foglalkozni. Meg kell tennünk a nemzetközi közösség részeként a ránk háruló feladatokat, ki kell vennünk a részünket az emissziócsökkentési célkitűzésekben. Nagyobb mozgásterünk viszont hazánk alkalmazkodóképességének növelésében van. Nagy hangsúlyt kell fektetnünk az adaptációs intézkedésekre, fel kell készítenünk hazánkat a környezeti változásokra, és világelsőként kell fellépünk a területen, mely jelentős gazdaságélénkítő hatással is bírhat.

Józan zöldpolitika

Nem szabad a környezeti célokat a demográfiai célokkal összekeverni, melyek sokszor emberellenes követelésekbe csapnak át. Ennélfogva az embernek meg kell óvnia környezetét, gondoznia kell azt. Ez az emberiség egyik legfőbb felelőssége. Nem szabad elfelejteni, hogy a környezet megóvása végső soron az emberiség megmaradásáról szól. De nem uralkodnunk kell felette, hanem jó kertész módjára felelősségteljesen kell gondoznunk.

A kihívások globálisak, így elengedhetetlen hogy nemzeteken átnyúló válaszok szülessenek, de elítéljük azokat a határokon átívelő - néha dogmatikus - programokat, intézkedéseket, melyek nem veszik figyelembe az egyes nemzeti sajátosságokat. Nem szabad a környezetpolitikai célokat összekeverni egyik politikai ideológiával sem, ellenben racionális válaszokra van szükség, melyek figyelembe veszik az adott közösségek szociális és kulturális érzékenységét is! A Második Reformkor környezetpolitikája racionális alapokon nyugszik, figyelembe veszi a helyi közösségek kulturális és szociális hátterét, ugyanakkor kiveszi a részét a határokon átívelő feladatokban is, így a józan zöld politikát hirdeti.

Magyarország jól-léti gazdasága

Jól-léti gazdaság: ökoszociális piacgazdaság

A Második Reformkor az ökoszociális piacgazdaság pártján áll. A nemzeti érdek szem előtt tartásával célja, hogy a magyar gazdaság fejlődését segítse, kiszolgáltatottságát csökkentse - mindezt az Európai Unióval harmonikus partnerségre törekedve, azonban az ország autonómiáját nem feladva, hanem józan, konstruktív érdekképviselően és érdekérvényesítően keresztül. Az ökoszociális piacgazdaság a fenntarthatóságot és környezetvédelmet előtérbe helyezi; a társadalmi kirekesztés, elszegényedés helyett a tisztességes megélhetést, a középosztály létrehozását és a mentálisan és fizikailag egészséges magyarságot tűzi ki célul; valamint a menedzser-állam koncepcióban hisz, amely biztosítja a kiszámítható és megbízható jogi környezetet, a stratégiai ágazatokat fejleszti, őrzi a tisztességes piaci versenyt, és támogatja a kis- és középvállalkozások és munkavállalók erősítését.

Túl a GDP fétisen

Bár a világban a gazdasági teljesítmény mérésére leginkább elterjedt mutató a bruttó hazai termék (GDP), a koncepció rengeteg sebből vérzik: nem veszi figyelembe a fenntarthatóságot,

környezeti faktorokat, életszínvonalat és még rengeteg más dolgot. Világszerte számos alternatív mérőszám született már ennek kezelésére, azonban egységes koncepció még nem alakult ki.

A Második Reformkor sürgeti egy olyan nemzetközi összefogás létrejöttét, amely azon dolgozik, hogy egy, a GDP-t a társadalmi és környezeti aspektusokkal korrigáló, kiegészítő mutatót képezzen, és azt legalább EU-s szinten alkalmazza. A gazdasági növekedés hajszolása helyett a fenntarthatóságra is gondolni kell, hiszen hiába nő a GDP, ha közben az emberek kimerültebbek, betegebbek, robotszerűbbek; és hiába nő a gazdasági teljesítmény, ha közben környezetünket leromboljuk és nem hagyunk semmit sem gyermekeinkre.

Beton helyett emberbe fektessünk!

A 21. században nem az olcsó munkaerő a versenyképesség kulcsa, hanem a megfelelő szürkeállomány, kreativitás és készségek, alkalmazkodóképesség. Beton helyett emberbe kell, hogy fektessünk!

Ez magával vonja azt is, hogy az összeszerelő üzemek helyett a szolgáltatásokban kell fejlődünk. Jelentősen növelni kell az oktatás finanszírozását, és itt nem csak a tanárok fizetésére gondolunk. Jobb körülményeket és elérhetőséget kell teremteni, hogy a legszegényebb rétegek is részesülhessenek megfelelő oktatásban és ellátásban. Csak erre építve lehet egy hatékony közép- és felsőfokú oktatást kialakítani. Emellett a munkaerő folyamatos képzése is kiemelt terület kell legyen, hogy a már piacon lévő munkavállalók a változó piaci igényekhez igazodva tovább-, vagy akár átképezhessék magukat.

Az uniós források javát humántőkébe és innovatív ágazatokba kell fektetnünk. Fontos, hogy ez nem azt jelenti, hogy fizikai tőkét, infrastruktúrát egyáltalán ne hozzunk létre - azonban ennek produktívnak kell lennie. Tehát: gyönyörűen és drágán térkövezett terek helyett jobb közlekedési és közmű hálózatot, átláthatatlan jogszabályok és felesleges papírmunkák helyett egyszerűbb és gyorsabb adminisztrációt, összeszerelő üzemek helyett kreativitást támogató és teremtő iparágakat!

Önszerveződő Európa

Az Európai Unió fejlődése egyszerre történelmi siker és egy olyan kísérlet a világpolitika színterén, amely folyamatosan alakul. A kétezres évek közepére kifulladás európai alkotmányozási folyamat és a 2004-es bővítés utáni években úgy tűnt, hogy az Európai Unió nem találja az irányt.

A történelmi siker nem elsősorban absztrakt elvek szintjén értendő, hanem a mindennapi életünkben. Az Unió által vált szabadabbá a határátkelés, így tudunk többek között tapasztalatot szerezni külföldön. Diákok ezrei szerezhetnek nemzetközi tapasztalatot az Erasmus-program által. A magyar gazdák sok esetben az uniós agrártámogatásokra támaszkodnak. A Magyarországra érkező források pedig számtalan projekt – igaz, ezek között van jó és rossz is – finanszírozását segítették.

A jóléti állam gondolata is egy európai eszme, amit az Európai Unió mint közösség évtizedek óta képvisel. A jóléti állam a társadalmi szerződés gyakorlati megvalósulása, amely az emberek és az intézmények közötti kapcsolatot szabályozó, gyakran hallgatólagos megállapodásokból és elvárásokból áll. Az európai jóléti államok történelmileg gondoskodtak azokról az igényekről, amelyeket a piacok nem elégítettek ki maradéktalanul. Még ma is a társadalmi szerződés kulcsfontosságú eleme az, hogy az államok támogassák a jövedelemkiesést tapasztaló munkavállalókat és háztartásokat (például munkanélküliség, nyugdíjba vonulás vagy betegség miatt), közszolgáltatásokat, például egészségügyi és oktatási szolgáltatásokat nyújtsanak számukra, és nehéz időkben támogassák a társadalmat és a gazdaságot.

A jóléti állam azonban megszenvedte a neoliberais politika évtizedeit, amelyek alatt a döntéshozók egy kis államot képzeltek el, és a piacot mint a munkahelyek és erőforrások hatékony elosztásának fő eszközét támogatták. Emellett pedig nehezen tudtak alkalmazkodni az európai jóléti államok az olyan megatrendekhez, mint a demográfiai előregedés, a technológiai változások, a dezindusztrializáció és a munkaerőpiac növekvő rugalmassága, illetve nem tudtak megfelelő megoldást találni az olyan nagyívű kihívásokra, mint az ökológiai katasztrófa, a lakhatási válság vagy az egészségügy helyzete. Az e strukturális változásokból eredő új társadalmi kockázatok, mint például a bizonytalanság, a hosszú távú munkanélküliség és a munka-magánélet közötti egyensúlyhiány, megmutatták a legtöbb európai, ipari társadalomra épülő jóléti állam elégtelenségét.

Ezért a társadalmi szerződés felülbírálata szükséges. A jóléti államot meghaladva Európának és szűkebben értve az Európai Uniónak a jóléti államot kell célul kitűznie és átgondolt lépésekkel megvalósítani. Magyarország értékei és érdekei mentén is elkötelezett kell, hogy legyen az Európai Unió ez irányú átalakítása felé.

Az Önszerveződő Európa képes kell, hogy legyen önmagát megszervezve sikeresen képviselni az értékeit és érdekeit. Az értékek a jóléti államfelfogás három pillérén, a társadalmi, környezeti és gazdasági fenntarthatóságon alapulnak. Ez az irány, amiért érdemes közösségben küzdenünk a világpolitika harcmezéjén.

Az EU jól-léti társadalma

A neoliberais politikák és megszorító intézkedések évtizedei után a jóléti államok nehezen tudták kezelni a felmerülő új társadalmi kockázatokat, amelyek tovább rontották a társadalmi kohéziót, a munkakörülményeket és az egyenlőtlenségeket.

Olyan egymással összefüggő kihívásokkal kell szembenéznünk, amik az uniós tagállamokon belül és azok között is fenntarthatatlan egyenlőtlenségeket hoztak és hoznak létre. A közelmúltban tapasztalt válságok, mint például a Covid-járvány, világosan megmutatták a szociális (és ezen belül egészségügyi), környezetvédelmi és gazdaságpolitikák közötti kapcsolódási pontokat. Ahhoz, hogy a jól-létet, azaz az anyagi és szellemi kiteljesedést biztosítani tudjuk az EU-ban, összehangolt és átfogó intézkedésekre van szükségünk.

Ehhez átgondolt intézményi reform szükséges, azzal a céllal, hogy az EU egy előrelátóbb, jövőorientáltabb szervezetté váljon. Meg kell határoznunk egy olyan jól-léti keretet, amiben az uniós polgárok, az ember kerül előtérbe. Az utóbbi évtizedekben felborult az egyensúly, gyakran az emberek szolgálják a környezetet és a gazdaságot, nem fordítva. Vissza kell állítanunk ezt az egyensúlyt azáltal, hogy az emberek mindennapi életének más olyan fontos aspektusaira fókuszálunk, mint például az egészség, a lakhatás, a foglalkoztatás minősége, az oktatás, a munka és a magánélet egyensúlya, valamint környezetünk minősége.

Lakhatási válság

A lakhatási válság nem csak Magyarországot sújtja, az Európai Unió több tagállamában is rendszerszintű probléma. Kiemelten nehéz helyzetben vannak azok a fiatalok, akik számára az önálló élet elkezdése már a lakhatás kérdésénél is akadályba ütközik.

Emiatt kiemelten fontos, hogy az Európai Unió politikájában központi helyet kapjon egy olyan lakhatási koncepció, amely segíti a lakhatási válság káros társadalmi hatásainak az enyhítését, valamint a lakhatás területén jelentkező társadalmi különbségek felszámolását.

Unió szinten kell tennünk azért, hogy a jelen és jövő generációi számára reális lehetőség legyen a saját ingatlantulajdon. Emellett szükség van az albérlések növekedésének megállíttására. Ez a két cél kéz a kézben jár, mivel akkor lehet érdemben elkezdni megtakarítani egy saját ingatlanra, ha nem kell a fizetés jelentős részét albérlésre költeni. Az energiahatékonyság növelése a lakhatás esetén kettős célt szolgál: egyik oldalról segít az ökológiai válság enyhítésében, valamint segít a megélhetésben is azáltal, hogy természetes és fenntartható módon faragja le a rezsit.

Jövőálló tudás a jól-lét érdekében

Ahhoz, hogy az Európai Unió megfelelően tudja érvényesíteni az érdekeit és képes legyen a jól-léti állam megalapozására, szükséges az innovációs és technológiai trendek élén állnunk. Ennek kulcsa az uniós polgárok elérhető és magas színvonalú oktatása.

A digitalizáció előretörése a termelékenység növekedését, javuló munkakörülményeket, inspirálóbb és magasabb hozzáadott értékkel rendelkező feladatokat, valamint kiegyenlítettebb és változatosabb munkaterhelést eredményezhet. A társadalomra gyakorolt hatása óriási, új perspektívákat nyithat meg társadalmi innovációk számára. Ezeket kell tudnunk elősegíteni megfelelő minőségű szakképzési rendszerrel és a felsőoktatás, valamint a kutatás-fejlesztés uniós szintű összehangolásával.

Azonban a digitális átalakulás sok munkahely kiváltásának veszélyével is jár. A felszabaduló munkaerő egy részét az újonnan létrejövő munkahelyek felszívják, ám ezek az új technológiák más képzettségeket igényelnek, ami szükségszerűen a munkaerő-kínálat újraelosztását eredményezi. A fiatalabb generációk rendelkeznek jellemzően a digitális információk megszerzésének készségével, de a jövedelem, az iskolázottság, az etnikai és a regionális hovatartozás mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a társadalmi szakadékok mélyüljenek.

A kohéziós források felhasználása azt a célt kell, hogy szolgálja, hogy a digitalizációból minél inkább nyertesek, a lehető legkisebb társadalmi nehézségek árán kerüljünk ki.

Európai Egészségügyi Unió

A Covid-járvány hatására 2020-ban fogalmazódott meg az Európai Unióban az igény arra, hogy hatékonyabban és együttes erővel lépjenek fel a tagállamok az egészségügyi kihívásokkal szemben. Ez a terv az Európai Egészségügyi Unió nevet kapta, azonban a koncepció tartalmi lényege még kidolgozás alatt áll. Azonban az már most látszik, hogy nem csak szavak szintjén gondolja komolyan az EU az egészségügyet: a 2021-2027-es pénzügyi ciklusra több, mint tízszer annyi forrás (körülbelül 5 milliárd euró) jut az egészségügyre.

Egy egészséges népesség hatással van Európa fejlődési modelljére, különösen a demográfiai változások idején. A sikerhez szükség van arra, hogy az egészségügyi prevenció nagyobb hangsúlyt kapjon az Európai Egészségügyi Unió jövőképében.

Átfogó szemléletre van szükség az egészségmegőrzés és -fejlesztés tekintetében, valamint előtérbe kell helyoznunk az "egészséget mindenkinek" megközelítést az egészség terén mutatkozó egyenlőtlenségek kezelése érdekében.

Az EU jól-léti környezete

El kell ismerni, hogy az EU-s klímacélok jó irányt képviselnek, az unió stratégiai szemlélete példaértékűnek mondható, ugyanakkor a helyi kulturális és szociális sajátosságokat figyelembe kell venni minden döntéshozatal során. A klíma- és környezeti célok közé nem célszerű identitáspolitikai célokat keverni, és a szociális célokat is legfőképpen szociális oldalról kell megközelíteni. Nagyon fontos viszont a zöld átmenet kapcsán az igazságosság, hogy Közép- és Kelet-Európa számára is igazságosak legyenek a környezetpolitikai lépések, azok ne okozzanak nekünk versenyhátrányt. Fontos az ország autonómiájának megőrzése!

Az EU-s klímacélok kevésbé állítják középpontba az átfogó szemléletformálást. Amíg nem sikerül a megfelelő társadalmi önértékelést, önbecsülést helyreállítani (politikai kultúraváltás), valamint a fogyasztói kultúra helyébe új emberképet állítani, addig a környezetpolitikai célkitűzések megvalósulása is erősen megkérdőjelezhető. Az EU-ban a végtelen növekedés helyett a fenntartható fejlődést kell a középpontba helyezni a környezetszennyezések exportja nélkül!

Energiagazdálkodás

Az EU előtt számtalan energetikai kihívás áll (növekszik az importfüggőség, magasak és változékonyak az energiaárak, növekszik a globális szintű energiaigény, a termelő és a tranzitországokban fennálló biztonsági kockázatok magasak, jelen van az éghajlatváltozásból fakadó növekvő fenyegetettség). Az uniós energiapolitika középpontjába továbbra is az integrált energiapiacot, az energiaellátás biztonságát és az energiaágazat fenntarthatóságát kell állítani.

Agrárium és vidékfejlesztés

Az új Közös Agrárpolitika jól ösztönzi a kímélő gazdasági gyakorlatok meghonosítását, ugyanakkor a szakmai háttér és adminisztrációs kapacitás nem biztosított sok gazdálkodó számára ahhoz, hogy részt vegyen benne. Ezzel párhuzamosan a vidéki térségek elnéptelenednek, egyre súlyosabb problémát okoz a mezőgazdasági ágazat elöregedése: a mezőgazdasági szektorban a gazdaságirányítók átlagos életkora 58 év, csupán 10%-uk 40 év alatti. Átfogó intézkedéscsomag kell az önszerveződő vidék létrehozására. A vidéki életet vonzóvá kell tenni a fiatalok számára. Itt az idő, hogy erősítsük a vidéki polgári réteget! Adjuk vissza a vidéknek a fiatalokat! Támogatni kell a generációváltást a mezőgazdaságban, illetve védeni kell az EU-s belső élelmiszerpiacot, és korlátozni kell a szabadkereskedelmi egyezményeket.

Az EU jól-léti gazdasága

A jól-léti gazdaság arra az elképzelésre épül, hogy a közérdeknek kell meghatároznia a gazdaságpolitikát, és nem fordítva. Ez az elképzelés elismeri, hogy a gazdaság a társadalomba és a természetbe ágyazódik. Túlmutat a GDP gazdasági mércéjén, azt figyeli és értékeli, ami a legfontosabb az emberek számára: az egészségünket, a közösségünket, az oktatást és a természetet.

El kell ismernünk azt is, hogy energiakitettségünk miatt kiszolgáltatottak vagyunk a bolygó más régiói irányába. Ezt a kiszolgáltatottságot csökkentenünk kell, miközben azt a tényt is el kell fogadnunk, hogy a klímaváltozás elleni küzdelemben jó eséllyel elkéstünk, így adaptálódunk kell a helyzethez. Az Európai Uniónak kiemelt figyelmet és forrásokat kell tehát szentelnie arra, hogy az ipari, de főként a lakossági épületeket felkészítse az elkövetkező

évtizedek viszontagságaira: megújulóenergia-programnak, hőszigeteléseknek, városok zöldítésének, az ivóvíz felhasználási hatékonyságának növelésének kell a fókuszba kerülnie.

Ökoszociális piacgazdaság

Az Európai Unió közös érdeke, hogy kevésbé legyen kiszolgáltatott - ehhez viszont az is szükséges, hogy belül egységes legyen. Ha a társadalmi különbségek túl nagyok, az előbb-utóbb az Unió belső meggyengülését hozza magával. Már ma látszik, hogy egységes európai gazdaság nem létezik. Továbbra is centrum-periféria szakadék tátong, ami a gazdaságpolitikai döntésekben is kényszerpályára állítja a döntéshozókat.

Sürgetjük tehát az Európai Uniót, hogy az eddigi kohéziós alapokat újragondolva teremtsen meg olyan politikák lehetőségét, amelyek valóban segítik az "európai életszínvonal", mint globálisan elismert és irigyelt fogalom megvalósulását. Ehhez természetesen megfelelő fiskális és ellenőrzési mechanizmusok is kellenek.

Fontosnak tartjuk, hogy az Unió akár az Amerikai Egyesült Államok vagy a Távol-Kelet versenytársa lehessen innovációban. Ne a múltnak éljünk, gondoljunk a holnapra és holnaputánra! A klímaváltozás elleni küzdelem és az adaptáció számos lehetőséget rejt magában, amelyekre építve egy innovatív, erős, trendeket diktáló Európában élhetünk. Ehhez az kell, hogy az Európai Unió azonosítsa azokat az ágazatokat, amelyek az elkövetkező 50 évben meghatározók lehetnek, és ezekre illeszkedő, uniós szintű kiszámítható, támogató K+F stratégiát alkosson, majd ezen iparágak fölött őrködjön. Hisszük, hogy mivel a klímaváltozás globális léptékű, egy ország önmagában nem tud csodát tenni - de egy erős, uniós közösség, egymás tudására és szakértelmére építve, elérheti azt, hogy meghatározó szereplővé válhasson.

Az értékláncok biztosítása

A jóléti gazdaság akkor tud életképes és hosszú távon fenntartható lenni, ha az Európai Unió képes megfelelő mértékben csökkenteni a függőségeit a globális értékláncokon belül. Ez nem a totális szétválást jelenti bizonyos szereplőktől, hanem egy stratégiailag átgondolt megközelítést a kritikus nyersanyagok, energia és termékek beszerzése esetén.

Ez magában foglalja a konkrét jelenlegi és jövőbeli sebezhetőségek azonosítását. Bizonyos ágazatok, erőforrások vagy technológiák esetében ez akár jelenthet unión belüli beruházásokat, az ellátási láncok nagyobb ellenőrzését vagy áthelyezését az EU-n belüli,

illetve a szövetséges országokba. Ezzel létre tudunk hozni egy olyan biztonsági keretet gazdasági téren, amely konfliktusok idején garantálni tudja az együttműködést anélkül, hogy kizárna más, a globális együttműködést és kormányzást fenntartani kívánó országokat.

A Covid-járvány, majd az orosz-ukrán háború kapcsán világossá vált, hogy a neoliberális világrend alatt megszokott hatékonyság helyett a biztonság lesz a kulcsszó az értékláncok esetén. Az Európai Uniónak fel kell ismernie a hosszú távú érdekeit és egységesen kell fellépnie ezekért, hogy egy válságálló gazdaságot tudjon kialakítani.

Biztonságban Európában

A világ kettéválóban van. A hidegháború lezárását követően létrejött világrend átalakulóban van. Ez a kettéválás az Egyesült Államok és Kína közötti kapcsolat átalakításának kölcsönös szándékából eredeztethető, és már jól láthatóan évek óta tart. Ez nem szétválás (amit a nemzetközi sajtó a decoupling kifejezéssel ír le), hanem kettéválás. A folyamat aktívan zajlik, még nem beszélhetünk bipoláris világrendről. Ez azt is jelenti, hogy a világpolitikai folyamatok nehezen előrejelezhetők, számos „ismert ismeretlen” és „ismeretlen ismeretlen” tényező befolyásolja ezt az átalakulást. Magyarországnak elemi érdeke, hogy ebben a helyzetben a stabilitása és biztonságban érdekében higgadt külpolitikát (ami már túlmutat a klasszikus eszköztáron) folytasson.

A világpolitikai átalakulások lehetőséget teremtenek arra, hogy az országok változtassanak a helyzetükön. Ebben a helyzetben van Magyarország is. Ehhez egy átgondolt stratégiára van szükségünk, amit megfelelő, hosszú távú gondolkodással és az ehhez tartozó magatartással tudunk véghez vinni. A kormány eddig tapasztalt viselkedése ezzel a megközelítéssel szembe megy, és láthatóan a saját hibái után futva, rövid távú megfontolások vezérlik.

Ezt kell korrigálnunk az Európai Parlamentben az alább megfogalmazott irányok és javaslatok mentén. Nem Magyarország ellen, hanem a magyar emberekért. Ezzel párhuzamosan az Európai Uniónak reagálnia kell erre az új helyzetre. Együtt kell feltennünk magunknak a kérdést: milyen szerepet kíván betölteni Európa az átrendeződő világban, milyen felelősséget és kötelezettségeket kíván vállalni ennek kapcsán, és hol van ebben Magyarország helye?

Második hidegháború

Az orosz agresszió és az azóta tartó ukrajnai háború világos és sajnálatos módon áldozatokkal járó bizonyítéka annak, hogy zajlik egy második hidegháború. A világrend átalakulása és a kettéválás az Egyesült Államok és Kína között a két fél szempontjából eddig békés átmenetnek tekinthető. Azonban a változások közepette a középhatalmak a világ minden táján próbálják szélesíteni a mozgásterüket.

A kettéválás azt jelenti, hogy kialakulóban van két különálló rendszer a közlekedési, infrastrukturális és csatlakozási (konnektivitási) útvonalak, valamint a pénzügyi hálózatok mentén. Legalább egy évtized, amíg ez a folyamat végbemegy, mivel az értékláncok

átalakítása hosszú és fáradságos munka. Ebben a folyamatban várhatóak különböző előrejelezhető, és előre nem jelezhető szövetségek, együttműködések és események.

Az egyik ilyen együttműködés Oroszország és Kína között vehető észre. Oroszország, felismerve az átalakuló világrendet, azt a helyzetet akarja kialakítani, amiben nélküle sem az Egyesült Államok, sem Kína nem tudja a kettéváló világban hatékonyan érvényesíteni az érdekeit. Azonban a Nyugat oldaláról érkező bizonytalan elszigeteltség miatt szüksége van egy többé-kevésbé megbízható partnerre, míg Kína érdekegyezéseket keres azzal a céllal, hogy megerősítse globális befolyását. Ebben az összefüggésben Oroszország megragadta a lehetőséget, hogy a közös geopolitikai érdekek kulcsfontosságú területein Kínával a rendszerszintű koordináció új módozatait építse ki.

Ebben a kontextusban kell értelmeznünk a történéseket, és meghatározniunk a Magyarország számára előnyös hosszú távú döntéseket és lépéseket.

Magyarország a nyugati szövetségi rendszerben

Az, hogy hazánk jövője a nyugati szövetségi rendszeren belül, az Európai Unió és a NATO keretei között értelmezhető, számunkra nem kérdés. A külpolitika számunkra szilárd értékvalasztások és a hatékony érdekérvényesítés harmóniájának megteremtésére való törekvés. Habár a jelenlegi vezetés szeretné velünk elhitetni, hogy a külpolitikát csupán az érdekek határozzák meg, mi hiszünk abban, hogy az értékek képviselője és a gesztusok is formálják és segítik kapcsolataink épülését, megítélésünket és ezzel nemzeti érdekérvényesítő képességünket is.

Azonban mára sajnos Magyarország helyzete meggyengült mindkét szövetségi rendszeren belül. Az Európai Unióban felmerül a gyanú, hogy hazánk jelenlegi vezetésének nem csupán vitái vagy különvéleménye van bizonyos kérdésekben, hanem kifejezetten trójai falóként cselekszik más nagyhatalmak (különösen Oroszország) érdekében. A bizalmi viszony megromlása saját szövetségeseinkkel nem csupán elvi, értékrendbeli probléma, hanem a már említett érdekérvényesítő képességet is gyengíti, hitelességünket erodálja – márpedig mindkettő kulcskérdés a hatékony nemzetközi kapcsolatépítéshez. Azzal a céllal egyetértünk, hogy kisebb országként törekednünk kell arra, hogy igyekezzünk növelni országunk nemzetközi súlyát. Ezt azonban nem zsarolással és az egyhangú döntéshozatallal történő visszaéléssel kell elérnünk; épp ellenkezőleg. Amennyiben konstruktív hozzáállást,

megfelelő együttműködést tanúsítunk ahol ez lehetséges, akkor sokkal könnyebben vállalhatunk fel jogos konfliktusokat más területeken. Emellett, mint a “legkeletibb nyugati és legnyugatibb keleti ország” az EU-ban, fontos összekötő, közvetítő szereppel is bírhatunk. Ugyanakkor ez nem azt jelenti, hogy hintapolitikát folytatva megúszhatjuk a választást Kelet és Nyugat között, hiszen a magyar nép számtalanszor letette már a voksát a Nyugat mellett, amelyhez immár szövetségi rendszereken keresztül is kötődik.

A magyar külpolitikában hazánk geopolitikai elhelyezkedéséből és történelméből adódóan komoly szerepe kell, hogy legyen a regionális és szomszédságpolitikának is. Egyrészt a környező országokban élő magyar kisebbségeknek is elemi érdeke, hogy kiegyensúlyozott viszonyt ápoljunk szomszédainkkal. Másrészt a regionális összeköttetések elősegítésében is kiemelt szerepet játszhatunk az EU és a NATO keleti határán fekvő országgént. Különösen megnövekedett jelentőséggel bír ez a jelenleg megváltozott, átalakulóban lévő biztonsági helyzetben.

Három Tenger Kezdeményezés

Ennek a szerepnek egyik pillére lehet a már létező, de a benne rejlő potenciálhoz képest messze nem megfelelően kihasznált Három Tenger Kezdeményezés előregördítése. A Visegrádi Négyek együttműködése szintén egy hatékony eszköz volt és lehetne a jövőben is a régió országai érdekérvényesítő képességének fokozására. Azonban az orosz-ukrán háború kitörése óta egyrészt a V4-es kapcsolatok meggyengültek, elhidegültek, másrészt hazánk már említett geopolitikai helyzete, földrajzi pozíciója miatt fontos lenne akár nagyobb ívű, több szereplőt tömörítő együttműködés motorjává is válnunk. Ennek egyik eszköze lehet a Három Tenger Kezdeményezés felpezsdítése és az együttműködés szorosabbra fűzése.

A Három Tenger Kezdeményezés hangsúlyos célja többek között a NATO, az Európai Unió és Oroszország közötti államok – Ukrajna, Moldova, Belarusz – integrálása a regionális együttműködésekbe, kiterjesztve ezt a Kaukázus és Grúzia területeire is. Ezen túlmenően gazdasági, energetikai és infrastrukturális célkitűzéseik is vannak, amelyek közül főként az energetikai kap egyre nagyobb figyelmet. A Három Tenger Kezdeményezésben korábban már helyet kapott a Balti-tengeri és Adriai LNG terminálok és az azokat összekötő gázvezeték megépítése. Emellett uniós források segítségével kelet-nyugati irányú közlekedési folyosók és a közép-európai kikötőket összekapcsoló észak-déli korridorok kiépítése is szerepel a programok között.

A gazdasági és politikai ellenállóképesség kulcsfontosságú, de a védelmi kapacitások is fontos részét képezik a kívánt közös ellenállóképesség megteremtésének. Hazánk is egy kisebb, nyitott piacgazdaság, így magyar szempontból is az lehet előnyös, hogyha az EU és a régió más országaival szoros koordinációban egy nagyobb ernyő alatt jön létre a szolidaritáson alapuló együttműködés.

A szomszédban zajló háború árnyékában kiemelten fontos az energetikai aspektus is. A már az orosz-ukrán háború előtt jelentkező, majd fokozódó energiakrízis okán kiemelt jelentősége lehet a kaukázusi országokkal való minél szorosabb együttműködésnek. Amennyiben ez az együttműködés megnyeri ezeket az országokat, az sokat segíthet az EU egészének a velük való kooperáció megkönnyítésében. Az EU magországi ugyanis gyakran nehezebben értik meg a kaukázusi volt szovjet tagköztársaságok gondolkodásmódját, reakcióit, látásmódját. A mi térségünkbe tartozó országok feltehetően könnyebben megértik őket a több hasonló történelmi vonás és hatás okán (például a szovjet elnyomás, az orosz viszony és az ennek köszönhető társadalmi beidegződések miatt). Ez az együttműködés tehát kiemelt szerepet játszhatna abban is, hogy az egész nyugati szövetségi rendszert segítse a helyzet feloldásában.

A jelen helyzetben ugyanakkor óatosan is kell bánni a kaukázusi térséggel, amikor együttműködésről, gazdasági kapcsolatokról, esetleg közös infrastrukturális fejlesztésekről beszélünk. EU-s részről kiemelt fontosságú cél a szankciókerülés megakadályozása a kelet-európai, kaukázusi térségben is, amelyet a szorosabb együttműködés feltételeként kívánnak szabni. Habár épp az említett történelmi beidegződések miatt óatosabban, megértéssel kellene fordulni ezek felé az országok felé az együttműködés érdekében, fontos, hogy a régiós kezdeményezés mindenkor tiszteletben tartsa az EU-ban közösen meghatározott külpolitikai csapásvonalat.

Stratégiai autonómia helyett stratégiai összefonódás

Az Európai Unió és a tagállamok az utóbbi években felébredtek geopolitikai szempontból. Az orosz agresszió bebizonyította, hogy nem hagyatkozhatunk többé arra, hogy a globális piacok határozzák meg, mely államokkal és rezsimekkel kötődünk össze. Ebben a helyzetben néhány politikai vezető az EU-ban a stratégiai autonómia mellett érvel. Ez azonban egy reaktív stratégia a jelenlegi kihívásokkal való szembenézésre. Figyelmen kívül hagyja a világ realitását,

azt, hogy a világkereskedelemben sok esetben egymásra vannak utalva az országok, és az önállósodás helyett az együttműködések kialakítása az előremutató.

Az EU is számtalan kölcsönös függésben áll más hatalmakkal, és soha nem lesz teljesen önellátó. Érdekei és értékei védelme érdekében olyan külpolitikai stratégiára van szüksége, amely ezt elismeri. A Második Reformkor ezért a stratégiai összefonódást sürgeti a stratégiai autonómia helyett. Ez egy proaktív módszer Európa igényeinek kielégítésére és a stratégiai autonómia korlátainak leküzdésére.

A stratégiai összefonódás középutat jelent a stratégiai autonómia (amely az EU megosztásával és a világ többi részének elidegenedésével fenyeget) és az USA-val való teljes összefogás között egy Kína-ellenes blokkban. Míg a stratégiai autonómia célja, hogy "szükség esetén önállóan cselekedjünk", addig a stratégiai összefonódás elismeri és hangsúlyozza az összekapcsolt világunk összetett valóságát. A stratégiai összefonódás visszautasítja a teljes szétválasztást, és az a gondolat áll a közepén, hogy az EU-nak fel kell építeni az ellenállóképességét a függőségek fegyverré válásával szemben, legyen szó akár a migráció, a technológia vagy a kereskedelem területéről.

Három alapelvet kell a stratégiai összefonódás esetén figyelembe vennünk.

- Egy egymástól függő világban a szétválasztás nem csak irreális, de valószínűleg káros is Európa érdekeire nézve, ha a világ többi része elutasítja ezt a koncepciót. Ebből kell kiindulnia a közös döntéseinknek.
- Az európai külpolitikának arra kell összpontosítania, hogy felkészüljön a politikai együttélés és verseny világára. Az EU-nak nem szabad azt feltételeznie, hogy tudja változtatni más országok rendszereit - ezért együtt kell élnünk velük.
- Ahelyett, hogy a régi világrendet próbálnánk megőrizni, partnereket kell keresnünk egy új felépítéséhez. A nemrégiben bejelentett IMEC (egy India, Közel Kelet és Európa közötti gazdasági együttműködés) jó példája annak, hogy Európának milyen kezdeményezésbe lehetne többet fektetnie. Az olyan bővülő formátumok, mint a Global Gateway (egy globális infrastruktúra-projekt) és az EU és Latin-Amerika közötti digitális szövetség ugyanilyen ígéretesek.

Viszonyulásunk Oroszországhoz

A Második Reformkor által képviselt Önszerveződő Magyarország és Önszerveződő Európa jövőképek magukban foglalják azt is, hogy minél inkább csökkentsük a függéseinket egy-egy országtól. Ez alól Oroszország sem kivétel, és a második hidegháború által keltett helyzet még élesebbé teszi azt, hogy milyen politikai és gazdasági együttműködések kötünk és tartunk fenn.

Európának és benne Magyarországnak egy felelősségteljes, koordinált Oroszország-stratégiára van szüksége. A kettéváló világ ugyanis olyan geopolitikai helyzetet teremt, amelyben már nem engedhetjük meg magunknak, hogy fussunk az események után. Meg kell határoznunk közös céljainkat és nagyobb ívű külpolitikai irányvonalainkat, hiszen csak a koordinált, következetes, közös fellépés lehet hatékony válasz az EU részéről, amely hosszú távon egy távolságtartó, de békés viszonyra törekszik.

Egy ilyen kül- és biztonságpolitikai stratégiának elengedhetetlen része kell, hogy legyen az információbiztonság is. Koordinált fellépésre van szükség az orosz dezinformációval és kibertámadásokkal szemben. Több európai országot, illetve az Európai Uniót összességében is érték és érik folyamatosan kibertámadások Oroszország – és egyébként más országok – részéről. Közös gondolkodás mentén kell növelnünk az informatikai rendszerek ellenállóképességét mind közös, mind nemzetállami szinten.

Különösen kritikus kérdés ez a szomszédban zajló háború árnyékában, hiszen amennyiben egy adott nemzetállam rendszerén keresztül titkosított, stratégiai információkat szerezhettek meg, akkor az információközösség következtében az egész szövetségi rendszert érintő információkhoz is hozzájuthatnak. Magyarország kiemelten veszélyeztetett helyzetben van ebből a szempontból Ukrajnával határos országgént, illetve annak fényében, hogy a magyar külügy informatikai hálózata többszörösen és tartósan szenvedett el orosz hackertámadásokat, amelyek során a legkritikusabb Védett Külügyi Hálózat rendszere is kompromittálódott. Elengedhetetlen, hogy az ilyen esetek megelőzésére és kezelésére közös, jól működő és valóban hatékony protokollt hozzunk létre.

Erre a stratégiára akár közös költségvetési forrásból is áldozni kell mind infrastruktúra-fejlesztési, mind képzési, tudatosságot növelő és együttműködést segítő szempontból. A

jövőben egyre fontosabb tere lesz a háborús és az új hidegháborús konfliktusoknak is a kibertér, ezért az EU ellenállóképessége és védelmi kapacitásai jelentős részben múlhatnak azon, hogyan és milyen gyorsan tudunk előrelépni ebben a kérdésben.

Az orosz-ukrán háború kapcsán sorra merülnek fel kérdések a szankciókkal kapcsolatban. A magyar közéletben két végletes álláspont uralkodik a témában. Ezek közül önmagában azonban egyik sem igaz. A kormányzati narratíva azt sulykolja, hogy a szankciók elhibázottak, hatástalanok és csak Európa, benne Magyarország látja kárát a lépéseknek. A másik jelenleg meghatározó politikai hatalmi tömb pedig azt állítja, hogy a szankciók varázsütésre térdre kényszerítik Oroszországot, nem okoznak kárt sem Európának, sem pedig Magyarországnak. Az igazság ugyanakkor az, hogy egyrészt a szankciók hosszabb távon fejtik ki a hatásukat, másrészt pedig valóban okoznak átmenetileg problémát az Európai Uniónak is, hiszen a megnövekedett energiaárak inflációt eredményeztek.

Az orosz gazdaság és a rubel gyengül és az utóbbira válaszul megemelt kamatok tovább gyengítik Oroszországot. Hosszú távon működnek a szankciók, és Európa, ahogy szabadul az orosz függőségtől, egyre inkább képes kordában tartani az inflációt. Magyarország számára is kiemelt cél az orosz függőség minél kisebbre csökkentése.

Viszonyulásunk Kínához

A második hidegháború kontextusában Kínával szemben is fontos egy átgondolt és egységes viszonyulást kialakítani az Európai Unió szintjén. Magyarország csak így tudja elérni, hogy a méretkülönbségből adódó aszimmetria ellenére Kínával minél inkább egyenlő partnerként tudjon tárgyalni.

Ahhoz, hogy megfelelő hozzáállást tudjunk kialakítani Kínával szemben, meg kell értenünk az alapvető külpolitikai működési elvüket. A jelenlegi kínai diplomáciai működés alapja a Kína-centrikus világkép és a szigorú hierarchikus gondolkodás. Partneri viszonyaikban egy alá-fölérendeltségi viszonyrendszerben gondolkodnak, így egyenlő félként együttműködni velük szinte lehetetlen.

Az Európai Unió nehézsége ebben a külpolitikai kérdésben is az, hogy a tagállamok érdekeik és véleménye alapján más stratégiákat tartanak hasznosnak Kínával szemben. A nemzetbiztonsági ágazatokban (például digitális infrastruktúra vagy félvezetőgyártás)

azonban elengedhetetlen az egységes fellépés az euroatlanti közösség hosszú távú versenyképességét és érdekeit figyelembe véve. Ez kifejezetten annak fényében fontos, hogy egy legalább eseti jellegű együttműködést látunk Oroszország és Kína között a második hidegháborús logika mentén.

A magyar kormány viszonyulását Kínához legalább aggályosnak tartjuk. 2023-ban például közvetett módon kínai hitellel is finanszírozták a magyar államot. Az állami vállalat MVM felvett 100 milliárd forint hitelt egy kínai banktól és 209 milliárd forint adózott eredmény mellett 300 milliárd osztalékot fizetett be a költségvetésbe. Nem elfogadható, és az ország autonómiáját nagyban csökkenti a lépés, amikor a magyar állam működését egy, a szövetségi rendszerünkön kívüli rezsim finanszírozza. A másik ok pedig a 2024. év elején megkötött biztonsági megállapodás, amely szerint kínai rendőrök is járőrözhetnek majd Magyarországon. Ez különféle nemzetbiztonsági és emberi jogi problémákat vet fel. Szakmailag átláthatatlan a megállapodás, de ugyancsak aggályosak a különböző kínai projektek (például a Budapest-Belgrád vasút) hitelezési kérdései.

A Második Reformkor álláspontja szerint nagyobb transzparencia és figyelem szükséges ahhoz, hogy a Kínával való egyre erősödő kapcsolatunkból származó kockázatokat fel tudjuk mérni. Egy második hidegháború közben nem engedhetjük meg NATO- és EU-tagként, hogy a szövetségi rendszert rajtunk keresztül gyengítsék. Ez a mi érdekünk.

Biztosítsuk Magyarországot és Európa energiaellátását

Az EU előtt számtalan energetikai kihívás áll. Súlyosbodni látszik az importfüggőség, magasak és változékonyak az energiaárak, továbbra is nő a globális szintű energiaigény, a termelő és a tranzitországokban biztonsági kockázatok állnak fenn, valamint lényeges az éghajlatváltozásból fakadó növekvő fenyegetettség is. Az uniós energiapolitika középpontjába továbbra is az integrált energiapiacot, az energiaellátás biztonságát és az energiaágazat fenntarthatóságát kell állítani.

A Fidesz-kormány által jelenleg folytatott fosszilis energetikai diverzifikációs lépések szükségesek, de ez egy kényszerhelyzet, ami az elmúlt 30 év kormányainak elhibázott energiapolitikájából következik. Energiaellátásunkat a továbbiakban is befolyásolják majd az esetleges külföldi háborús, polgárháborús konfliktusok és geopolitikai játszmák. A 21. századi globális változások valószínűsíthetően növelik a konfliktusok számát és mértékét.

A Második Reformkor szerint a cél, hogy olcsó, biztonságos, és a lehető legnagyobb arányban helyben előállított megújuló energiára alapozva oldjuk meg az energiaellátásunkat regionális együttműködésben. Ehhez természetesen szükség lesz egy országos energiahatékonysági programra, mind az ipari, mind a lakossági, mind a közlekedési szektorban. Támogatható törekvés, hogy a napenergia egyre nagyobb részarányban vegyen részt az áramtermelésben, de problémás, hogy a szél- és a geotermikus energia viszont alig jelenik meg az energiamixben. A hatékony regionális együttműködések érdekében is szükséges a környező országokkal való jó kapcsolatok megerősítése. Emellett szükséges a diverzifikált energiaközösségek számának jelentős növelése. Magyarországnak célul kell kitűznie hosszú távon az energia-önrendelkezést. Ennek érdekében kerülni kell az energaintenzív iparágak stratégiai támogatását.

Az atomenergiára alapozott áramellátás komoly, nagyon hosszú időre szóló elköteleződés, hiszen nagyon magas beruházási költségei vannak. Támogatjuk Paks 1 üzemidejének meghosszabbítását, viszont az atomenergiával kapcsolatban a 2040-es évek közepéig le kell folytatni azt a széles körű társadalmi és szakmai vitát, amit a baloldali kormányok és a Fidesz-kormány is elmulasztott. Az alternatívák bemutatása és a kutatási eredmények társadalmasítása után országos véleménynyilvánító (konzultatív) népszavazást kell lefolytatni, ahol a lakosság dönt arról, vállalja-e az atomenergiával járó biztonsági és környezeti kockázatokat.

Modernkori népvándorlás

Helyén kell kezelnünk a modernkori népvándorlást. Ez egy hosszú távú és globális jelenség, aminek megfelelő kezelésére és megoldására nem eseti jellegű intézkedések, hanem átgondolt stratégia kialakítása szükséges.

Csak nemzetközi összefogással lehet megoldani a globális migrációt, egyrészt a klímaváltozás hatásainak mérséklésével, másrészt azon országok stabilitásának biztosításával, amelyek a tömeges migráció forrásául szolgálnak. Magyarországot meg kell védeni az illegális bevándorlástól. Olyan uniós lépéseket nem fogadunk el, amelyek döntő módon és erőszakosan változtatnák meg hazánk szociokulturális viszonyait. Viszont be kell fejezni a témára épített politikai propagandát és uszítást a magyar kormány részéről.

Lépések a sikertelen kohéziós politika megreformálására

Idén, 2024-ben van 20 éve, hogy csatlakoztunk az Európai Unióhoz. A tagsággal kapcsolatban legtöbbször az uniós források kerülnek szóba a nyilvánosság előtt. Fontos hangsúlyozni, hogy nem kizárólag ebből áll a tagságunk, politikailag egy fontos és erős közösség része vagyunk, állampolgári szinten pedig többek közt részesülünk a szabad határok nyújtotta kényelemből. Mégis, amikor az ország fejlődéséről gondolkodunk, muszáj az uniós forrásokat a középpontba állítani.

A kerek évforduló lehetőséget teremt arra, hogy számot vessünk és elemezzük, hogy mennyire volt sikeres az elmúlt két évtizedben az EU-s források felhasználása hazánkban. Érdemes először távolról rátekinteni, hogy mit jelent ez a 20 év pontosan.

2004 óta csaknem félmillió projekt valósult meg Magyarországon. Ezek kapcsán, ha átlagosan számítjuk, évente 1000 milliárd forint támogatást kaptunk az Európai Uniótól. Ebből ha levonjuk a befizetéseinket, ami körülbelül a GDP 1%-a minden évben, azt az eredményt kapjuk, hogy minden nap 2,5 milliárd forintnyi EU-s támogatás érkezik Magyarországra. Ebből a pénzből 1 hét alatt rákerülhet valaki a 100 leggazdagabb magyar listájára. Világos, hogy szinte felfoghatatlan mennyiségű projektről és forrásról van szó, amelyeknek az eredményes elvégzése és elköltése nemzetstratégiai jelentőségű.

A 20 év eredménye

Az egy főre jutó fogyasztás az egyik olyan, hagyományosan használt mérőszám, ami megmutatja, hogy egy adott ország lakossága milyen életszínvonalon él. Ez a háztartások által ténylegesen elfogyasztott összes árura és szolgáltatásra vonatkozik, azaz magában foglalja a háztartások által közvetlenül vásárolt fogyasztási cikkeket, szolgáltatásokat, valamint a nonprofit intézmények és a kormányzat által egyéni fogyasztásra nyújtott szolgáltatásokat (például egészségügyi és oktatási szolgáltatásokat).

Magyarország 2004-ben az EU átlag 64%-án állt, és olyan országokat előzött meg, mint Horvátország, Szlovákia, Lengyelország, Észtország, Románia vagy Bulgária. 2010-re az előbb felsoroltak közül Szlovákia, Lengyelország, mellettük pedig Litvánia is megelőzött bennünket. 2022-re azonban oda jutottunk, hogy ebben az értelemben, tehát fogyasztásban, az Európai

Unió második legszegényebb országa vagyunk. Igaz, hogy már az uniós átlag 71%-án állunk, de kizárólag Bulgáriát előzzük meg az ország 69%-os eredményével. Románia elérte az uniós átlag 86%-át, Lengyelország pedig a 87%-át. Ha önmagában nézzük az eredményünket, könnyen azt gondolhatjuk, hogy ez egy lassú, de sikeres felzárkózás. Az igazság azonban az, hogy csúszunk hátra a rangsorban, és a környező országok egyre jobban élnek.

Ezek azonban makroszintű adatok, tehát a teljes társadalmat vizsgálják, és nincs lehetőség a területi különbségek elemzésére. Márpedig Magyarországon jelentős különbségek fedezhetők fel országon belül is. 2010-ben a három legszegényebb vármegyében (Nógrád, Szabolcs-Szatmár, Pest) fele annyi volt az egy főre jutó GDP, mint a három leggazdagabb vármegyében (Győr-Moson-Sopron, Komárom, Fejér). Ez a különbség 2019-re enyhé növekedést mutatott, tehát kijelenthető, hogy a területi egyenlőtlenségek felszámolása sikertelen volt.

A források jelenlegi rendszere

Az Európai Unió többéves pénzügyi kereteket (MFF) határoz meg, a jelenlegi a 2021-2027-es időszakra szól. Az MFF-ből történő uniós forrásnyújtás továbbra is az új és megerősített prioritások – többek között a zöld és a digitális átállás – horizontális érvényesítésére irányul a különböző uniós szakpolitikai területeken. Továbbra is jelentős finanszírozásban részesül majd a kohéziós politika és a közös agrárpolitika, valamint e szakpolitikák korszerűsítésére is sor kerül annak érdekében, hogy a lehető leghatékonyabban tudjanak hozzájárulni Európa gazdasági helyreállításához és az EU zöld- és digitális célkitűzéseinek a megvalósításához. A 2021-2027-es költségvetési ciklusban az MFF-re körülbelül 1000 milliárd euró áll rendelkezésre. Ennek egyharmada a kohéziós politikára, egyharmada a közös agrárpolitikára, egyharmada pedig az új és megerősített prioritásokra (több kisebb elkülönített rész bizonyos célokra) fordítható.

Magyarország számára fejlesztéspolitikai szempontból a kohéziós politika a legjelentősebb. A 2007-2013-as ciklusban 29,6 milliárd euró, a 2014-2020-as ciklusban 23,6 milliárd euró, a 2021-2027-es ciklusban 20,1 milliárd euró fejlesztési támogatást kaptunk és kapunk. Igaz, hogy láthatóan csökkennek az országunk számára elérhető kohéziós források, de a 2021-2027-es időszakban ez kiegészül még 9,7 milliárd euró fejlesztési támogatással, ami a koronavírus utáni helyreállítási alaphoz kerül kifizetésre (5,8 milliárd eurónyi támogatás és 3,9 milliárd eurónyi a közös hitelfelvételből).

Ahhoz, hogy Magyarországot megfelelő fejlődési pályára tudjuk állítani, elengedhetetlen a kohéziós forrásokat egy átgondolt, hosszú távú stratégia mentén és hatékonyan felhasználni.

Tanulságok az első teljes ciklusból

A többéves pénzügyi keret mindig bizonyos évekre szól, azonban tartalmaz haladékot, mivel a projektek lezárása gyakran hosszabb távú. Ez a haladék eredetileg 2 év, de a koronavírus idején 3 évre bővítették. Tehát a 2007-2013-as ciklus 2015-ben zárult le teljesen, és utána lehetett elemezni az eredményeket, míg a 2014-2020-as ciklus csak 2023-ban. Az utóbbi időszakból részletes tanulságokat még nem tudunk tehát levonni. Az első teljes ciklus tanulságai rendelkezésre állnak, és nem fényes a kép.

Szakértői elemzések szerint a fenntartható GDP-növekedés alacsony emelkedést mutatott az időszak alatt, a legjobb évben is csak 2%-kal volt magasabb a bruttó hazai termék, mintha nem érkeztek volna uniós források, és ennek a fele egyszeri hatás, tehát nem hosszú távú eredmény. Volt olyan év is, amikor csak 0,3%-kal növelték a támogatások a GDP-t. Szomorú adat emellett az, hogy mindössze 81 ezer állást sikerült teremteni a pénzeknek köszönhetően, ám ennek a háromnegyede a projektek idejére szólt, tehát mindössze 20 ezer hosszú távú munkahely épült.

Ebben az időszakban az EU-s pénzek közel egyharmada az építőiparba ment, ezzel ez a szektor volt a legnagyobb kedvezményezett. Kijelenthetjük, hogy a források jelentős részét betonba öntöttük. Ettől nem teljesen független, hogy a termelékenység sem tudott fenntartható módon nőni. A támogatások lehívásával felvettek a vállalatok új munkatársakat, de nem sikerült ehhez technológiai újítást vagy jobb munkaszervezést párosítani.

Hasonló tanulságok vonhatóak le a kutatás-fejlesztésre vagy az oktatásra szánt forrásokból: előbbi esetén nem nőtt például érdemben a szabadalmi bejelentések száma, utóbbi esetén pedig inkább gyengébben végeztek a tanulók a kompetenciateszteken.

A többi országot is elemezve arra jutottak szakértők, hogy az első ciklus pénzeit máshol sem tudták kiemelkedően hatékonyabban elkölteni. Emiatt tehát fontos leszögezni, hogy a mindenkori kormányok számonkérése mellett figyelembe kell vennünk a strukturális kihívásokat is, amelyek az EU szintjén jelennek meg.

Betonba és a kútba öntöttük

Az összegek jelentős részét nem hosszú távú, a társadalmi, környezeti vagy gazdasági fenntarthatóság elősegítésére fordítottuk, hanem az állam a költségvetési hiányt fedte be vele. Az olyan projektek esetén nagyobb erre a mozgástér, ahol nehezebb az eredményeket bemutatni. Például a felsőoktatástól elvont forrásokat a kutatásra fordítandó EU-s pályázatokból helyettesítették, amivel magyarázható az is, hogy például a szabadalmak száma miért nem tudott érdemben nőni.

Egy másik, sajnálatos módon elterjedt módja az EU-s források elherdálásának a szükségtelen beruházások voltak. A szomorúan nevetséges híreket a sajtóban is követhettük, ilyen például a 40 centiméter magas kilátó Bodrogheresztúron, vagy a nyírmártonfalvai lombkoronasétány, ami körül éppen csak lombkorona nincs, mivel időközben kivágták a fákat. Az ilyen abszurd beruházások mellett 10 sikeres projektet is bemutatunk még alapítványi korunkban a Vigadva Sírós vándorkiállítás keretein belül, de már az előkészületekkel érezhető volt, hogy sajnálatos módon könnyebb volt olyan példát találni, amikor a pénzt átgondolatlanul szórták ki az ablakon, vagy egyenesen ellopták.

Néhány szektor esetén ezek a túlárakozások (a korrupció és a lopás legnépszerűbb módja az EU-s pályázatok esetén), valamint a nagy építkezések elszívták a pénzt, viszont ennek nem csak rövid távon van káros hatása. Az ilyen projektek fenntartása később is megterheli az államot vagy az önkormányzatokat, így a rossz döntések árát jóval később is fizetni fogjuk.

A kohéziós politika újragondolásának ideje

A felemás eredmények láttán az Európai Unió intézményeiben is elindult a gondolkodás, hogy miként lehetne átalakítani többek között a kohéziós politikát annak érdekében, hogy hatékonyan tudjon a közösség szembenézni a jövő kihívásaival.

Már folyamatban van az EU kohéziós politikájának 2027-es évet követő reformjával kapcsolatos előkészítő munka. Az újonnan megválasztott EP-képviselők számára egyedülálló lehetőséget jelent, hogy a Második Reformkor esetén, Magyarország hosszú távú érdekeit figyelembe véve és ezt képviselve tudják befolyásolni az intézmények álláspontját. Ráadásul ebben az időszakban a munka még hangsúlyosabban politikai kérdések mentén dől el, amit később kell kiegészíteni a szakmai kifejtéssel. Itt tehát politikai irányokat kell megfogalmazni,

amelyek hatással lehetnek a későbbi kohéziós politikára, illetve tágabb értelemben az EU-s források kialakítására.

A kohéziós politika az elkövetkező években várhatóan alapvetően megváltozik. Vannak azonban olyan kulcsfontosságú elvek, amelyeket a legtöbb érdekelt fél meg kíván tartani. Ilyen a többszintű kormányzás a régiók képviselőivel; a helyalapú megközelítés, amely elismeri a területek sajátos fejlesztési szükségleteit; és a partnerség elve, amely arra törekszik, hogy minden érdekelt felet bevonjon a programok tervezésébe és végrehajtásába. Az egyik legfontosabb kihívás a politika jövőbeli kapcsolata a helyreállítási és rezilienciaépítési eszközzel, amely a világjárványt követő rövid távú helyreállítást támogató ideiglenes eszköz.

Az ország jövője a tét

Magyarország és a magyar emberek számára kiemelt jelentősége van, hogy az európai uniós források mire és milyen módon kerülnek kifizetésre. Az egyik oldalról jogos felvetés, hogy az EU-s források jól legyenek felhasználva, a másik oldalról viszont tiltakoznunk kell az ellen, hogy álmegoldásokkal tartanak vissza pénzt Magyarországtól, függetlenül a kormány lépéseitől.

Azon túl, hogy a források felhasználását hatékonyabbá és ellenőrizhetőbbé kell tenni, 20 éves távlatból számot kell vetnünk a támogatási rendszer rendszerszintű problémáival is. A kétsebességes Európa koncepciója alapvetően hibás. A centrum- és periféria-országok közötti magas életszínvonalkülönbség nem fenntartható. Ezért is van szükségünk a Második Reformkor által javasolt változtatásokra; egy ökoszociális Európára, amelynek támogatási rendszere az esélyegyenlőség és a fenntarthatóság mellett horizontális, távlatos célként jelöli meg fiatalok, következő generációk jól-létének szolgálatát is.

Ez magyar érdek is, hiszen a rendszerszintű problémáknak is komoly szerepük van abban, hogy a 2004-ben és utána csatlakozott országoknak – hazánkat is beleértve – máig sem sikerült megfelelő mértékben felzárkózniuk az EU tagországaihoz. Emellett minden ilyen döntés és új irány jelzésértékű. Elmondja, mit gondolunk valójában az európai egységről, mennyire vagyunk készek további lépéseket tenni annak sikeressége érdekében. A jelenlegi tagjelölt országok számára is olyan versenyképes ajánlatot kell kínálnunk, amely bebizonyítja, hogy számukra érdemes akár bizonyos áldozatokat és a szükséges reformintézkedéseket meghozni a csatlakozás érdekében, mert az ténylegesen magában hordozza a felzárkózásnak nem csupán az ígéretét, de a realitását is. Ehhez a gazdasági és a társadalmi

egyenlőtlenségeket egyaránt hatékonyabban kell kezelnünk, miközben a környezeti fenntarthatóságról is olyan átfogó koncepcióra van szükség, amely valóban egységként tekint az Európai Unióra.

Sem a társadalmi, sem a környezeti, sem a gazdasági fejlődésünket nem sikerült hosszú távon megalapozni az elmúlt 20 év EU-s forrásai által. Mi több, 20 év után oda jutott az ország a mindenkori kormányok rossz döntései által, hogy már a tanáraink fizetésére is az EU-tól várja a forrásokat a fennálló rendszer. Ugyancsak bizonyíték a kormány ballépéseire, hogy az uniós pénzek nélkül láthatóan lelassul a gazdaság, azaz külső források nélkül nem tud Magyarország megfelelő gazdasági fejlődést felmutatni. Itthon is és az Unióban is tennünk kell azért, hogy ez a helyzet megváltozzon. Az Önszerveződő Magyarország víziója egy olyan ország képét jelenti, ami a saját lábára állva tudja megalapozni a polgárai számára azt, hogy egy önbecsüléssel teli, anyagi és szellemi értelemben is teljes életet tudjanak élni.

A Második Reformkor arra kér felhatalmazást az EP-választások során, hogy a kohéziós politika átalakításra kerüljön. Beton helyett emberbe fektessünk! Így tudunk elindulni a jól-léti társadalom felé, és ezzel tudjuk visszaadni az országot a fiataloknak.

Javaslatok a kohéziós politika átalakítására: beton helyett emberbe!

Új fejlődési modell, világos forrásfelhasználás: középpontban az ember!

Az Önszerveződő Magyarország jövőképe egy olyan fejlődési modell az ország számára, ami az emberre, a kreativitásra és az innovációra épít. Az eddigi kormányok gazdasági modellje az olcsó munkaerőt részesítette előnyben, amit gyenge munkajogi szabályozásokkal a külföldi nagyvállalatoknak adott át. Ez a gazdasági modell részben változni látszik, de nem a jó irányba. A kormány jelenlegi, akkumulátor-nagyhatalmi törekvései azt mutatják, hogy a környezetvédelmi és munkajogi szabályozás leépítésével próbál a hatalom távol-keleti tőkét importálni. Ezzel hosszú távon beragadhatunk a közepes fejlettségi szint csapdájába.

Ennek megoldására a Második Reformkor azt javasolja, hogy a gazdasági fejlődésünket ne az olcsó munkaerő vagy a kizsákmányolható természet, hanem a magyarok tudása, és ezzel a magasabb hozzáadott érték alapozza meg. A magasabb hozzáadott érték eléréshez pedig elengedhetetlen a humántőke erősítése. Ez több legyet üt egy csapásra: elérhető lesz a jól-léti társadalom, a jól-léti környezet és a jól-léti gazdaság.

Ehhez arra van szükség, hogy komolyan vegyük az oktatás esélyteremtő jellegét, valamint az egészségügyet oly módon, hogy érdemben megjelenjen benne a prevenció, megoldjuk a lakhatási válságot, és valós segítséget nyújtunk a fiataloknak családalapításban, a vállalkozás indításban és a munkaerőpiacra lépésben. Ezek az intézkedések a középosztály kiszélesedéséhez vezetnek.

20 év után itt az ideje, hogy olyan mértékű társadalmi konszenzust teremtsünk az EU-s források felhasználásában, mint amilyen 2004 előtt a csatlakozás ügyében volt. Államháztartási lyukak tömködése helyett a hosszútávú fejlődésre, szükségtelen beruházások helyett a középosztály kiszélesítésére, az építőipar és az összeszerelő üzemek fejetlen támogatása helyett a lakhatásra és egészségügyre, kétsebességes Európa helyett a magyar jól-léti társadalomra költünk. Az uniós forrásokat ne klientúrájának rövid távú kifizetésére, hanem a humántőkébe való befektetésre használja a mindenkori kormány.

Társadalmi fenntarthatóság mint új horizontális politika: legyen a fiataloké a jelen!

Jelenleg az EU-s források elosztásánál három átfogó szempontrendszer, úgynevezett horizontális politika jelenik meg a 2020-as intézményközi megállapodásban (az Európai Parlament, az Európai Unió Tanácsa és az Európai Bizottság között): a környezeti fenntarthatóság, a nemek közötti esélyegyenlőség és a digitális átállás. Ezeket ki kell egészíteni egy negyedik horizontális politikával, a társadalmi fenntarthatósággal. A társadalmi fenntarthatóság szakpolitikai kifejezés, ami annyit tesz, hogy az emberek jól-létét helyezzük előtérbe a kohéziós politika esetén. Minden elköltött uniós forrásnak hozzá kell járulnia a társadalom anyagi és szellemi kiteljesedéséhez.

Magyarországon égető szükség van arra, hogy a fiatalok ne csak hazájuknak, de otthonuknak is érezhessék az országot. Egy friss felmérés szerint 100-ból mindössze 6 fiatal gondolja azt, hogy biztosan Magyarországon képzelel el a jövőjét. A helyzet javításához az kell, hogy azokat a problémákat oldjuk meg, amelyek miatt a külföldre vándorlást látják az egyetlen megoldásnak.

A javaslatunk azt jelenti, hogy minden elköltött uniós forrás esetén meg kell mutatni, hogy az hogyan támogatja azt a politikai célkitűzésünket, hogy visszaadjuk az országot a fiataloknak. El kell érünk az albérletek árának csökkenését, emellett reális cél kell, hogy legyen egy fiatal számára ma Magyarországon az, hogy ingatlantulajdonossá válik. A lakhatási válság nem csak Magyarországon, de az Európai Unió legtöbb nagyvárosában ugyanúgy probléma, amire lehet és kell is közös megoldást találni. Az egészségügyi ellátórendszer középpontjába nem a betegségeket, hanem az egészséget kell tennünk a prevenció hangsúlyozásával. Megfelelő munkahelyeket kell teremtenünk magas hozzáadott értékkel, és ehhez az oktatásnak is megfelelő kompetenciákat kell tudnia átadni. Az iskolaelhagyók arányát csökkentenünk kell, a diplomásokét növelni, kellő hangsúlyt kell fektetnünk a szakmunkásképzésre, emellett pedig megfelelő felnőttképzési rendszerre is szükségünk van, hogy a digitális átállásból nyertesként kerülhessünk ki. Az évek során változhatnak a konkrét kihívások, amikkel szembenézünk, de a cél mindig a társadalmi fenntarthatóság kell, hogy legyen.

Ezek az intézkedések azonban nem csak a fiatalok számára előnyösek. Le tudjuk venni így a terhet a szülők válláról, akiknek most azon kell aggódniuk, hogy hogyan tudnak félretenni a gyerekek lakhatására, oktatására és az esetleges egészségügyi kiadásokra. El tudjuk kerülni,

hogy a nagyszülőknek videóhívásban kelljen az unokákkal beszélni, mivel azok külföldre vándoroltak.

Abban az országban, ahol a fiatalok nem érzik jól magukat, előbb-utóbb egyik generáció sem fogja. Ezért van szükség arra, hogy ne azt mondjuk, hogy a „fiataloké a jövő”, hanem tegyünk azért, hogy a fiatalok legyen a jelen. Használjuk az uniós forrásokat erre, a társadalmi fenntarthatóságra. Adjuk vissza az országot a fiataloknak!

A fejlődésbe fektessünk: fejlesztésre költsünk, ne működtetésre!

A 2007-2013-as ciklus egyik fontos tanulsága az volt, hogy nem lehet úgy fenntartható fejlődést elérni, ha a fejlesztési forrásokat különböző trükkökkel a kormány az állam működésére használja. Erre a célra a költségvetés van, az uniós pénzek az ország előrelépését és a társadalom jól-létét kell, hogy megalapozzák.

Emiatt javasoljuk egy szigorúbb ellenőrző rendszer kialakítását, ami biztosítja, hogy az EU-s pályázatokból valós fejlesztések történjenek, azaz ne rendszeres szociális juttatásokra vagy működési költségre fordítsuk a forrásokat. Fontos, hogy ne halra költsük a pénzt, hanem hálóra. Ez azt jelenti, hogy hosszútávú beruházásokat, innovációt és a szociális rendszer kapacitásbővítését finanszírozzuk.

Adjunk hozzá a jövőhöz, ne elvegyünk belőle: vezessük be a jól-léti arany szabályt!

Amikor a fejlesztési forrásokat a kormány működésre és működtetésre, nem pedig hosszútávú befektetésekre költi, akkor valójában a jövőt veszi el a rövidtávú érdekek miatt. Van azonban ennek egy másik, talán kevésbé látható módszere is. Ez a túlköltekezés: a költségvetési hiány növelése úgy, hogy az ebből fakadó forrásokat értelmetlen projektekre költik. Ha fogyasztásra veszünk fel kölcsönt, akkor nem fogjuk tudni visszafizetni, csak ha máshonnan vesszük el. Ennek elkerülése érdekében született meg az Európai Unió szabályozása, ami alapján az éves költségvetési hiány nem haladhatja meg a GDP 3%-át, az államadósság pedig a 60%-ot.

Azonban nem minden esetben megalapozott ez a szabályozás. Vannak olyan körülmények és célok, amelyek megkövetelik, hogy lazítsunk a költségvetési szigoron. A Covid-válság során

például hirtelen kellett többletforrást juttatni az egészségügyi ellátórendszer számára, vagy biztosítani, hogy a munkahelyek megmaradjanak a kritikus időszakban. Ezekben a nehéz helyzetekben gyakran a hosszútávú beruházásoktól vonunk el pénzt, ami viszont később fog visszaütni. Egy átgondolt kormányzás számára fenn kell tartanunk a lehetőségét annak, hogy az olyan hosszútávú fejlesztések, amelyek a felelősségre vonás terhe mellett mérhető eredménnyel szolgálnak, megvalósulhassanak az egyébként szigorú költségvetési szabályok mellett is.

Az arany szabály a közgazdaságtanban szélesan ismert és tárgyalt elképzelés ennek megvalósítására. Lényege, hogy fogyasztás helyett olyan beruházásokat finanszírozzunk, amelyek hosszú távon gazdasági növekedést eredményeznek. A gazdasági növekedés azonban nem lehet az elsődleges célunk, hiszen látjuk, hogy nem feltétlenül eredményezi a társadalmi, környezeti és gazdasági fenntarthatóságot, mi több, számos esetben egyenes hátráltatja azt. A mennyiségi növekedés helyett a minőségi fejlődésre van szükségünk. Ne a GDP-t pörgessünk, hanem a jólét szintjét emeljük!

Ennek mentén javasoljuk egy jól-léti arany szabály bevezetését az Európai Unió és Magyarország költségvetési szabályozásában. Ezzel elérhetjük, hogy költségvetési hiány kizárólag olyan hosszútávú befektetések miatt keletkezheszen, amelyek a jól-létet szolgálják. A szociális költségek esetén ilyenek például az oktatásba vagy az egészségügybe való beruházások. A jól-léti arany szabály nem a költségvetés mindenáron való szigorítását jelenti, hanem azt, hogy csak akkor vegyünk kölcsön a jövőtől, ha az nem elvenni fog belőle, hanem hozzáadni.

A javaslat nem közvetlenül a kohéziós politikát érinti, viszont központi szerepe van abban, hogy az onnan érkező fejlesztési forrásokat hogyan tudja elkölteni egy tagállam kormánya. A jól-léti arany szabály bevezetésével tudjuk elősegíteni, hogy megfelelő mozgástere legyen a tagállamoknak, köztük Magyarországnak is, a fenntartható fejlődés elérésében. Ehhez azonban nem csak az uniós szintet, hanem a magyar kormány működését is hatékonyabbá kell tenni. Fejlesztésorientált kormányzásra van szükség, egy olyan intézményrendszerre, amely az uniós források őre tud lenni, és koordinálni azt, hogy azokat felelősen fektessük be, ne pedig értelmetlen lombkoronasétányokra vagy a klientúra építésére legyen elkölthetve a pénz.

Mérjük azt, ami számít: használjuk a zöld GDP-t!

Ahhoz, hogy az uniós források felhasználását hatékonyan tudjuk ellenőrizni, mérhető célokot kell kijelölnünk, és ellenőriznünk, hogy jó úton haladunk-e a projektek megvalósítása közben. Az átfogó intézményrendszer kialakítása mellett arra is szükség van ehhez, hogy ne a GDP növekedését tekintsük az egy célnak mind felett.

A GDP-vel az a baj, hogy csupán a gazdaság egy részét méri, nem pedig átfogó, a jól-lét három pillérére, azaz a gazdaságon kívül a társadalomra és a környezetre is kiterjedő mutató. A GDP tud úgy is nőni, hogy közben a társadalom fizikálisan és mentálisan is egyre betegebb, demográfiaiailag pedig leépül. Úgy is tud nőni, hogy közben az ország környezeti és ökológiai erőforrásai elpusztulnak. Úgy is, hogy közben az ország külgazdaságilag és külpolitikailag végletesen függő helyzetbe kerül, a demokrácia leépül, a politika pedig ezzel kiüresedik. És akkor is tud nőni a GDP, ha közben az oktatási és egészségügyi intézményekre egyre kevesebb pénz jut.

Ezért egy olyan komplex gazdasági mutatóra van szükségünk, amely az ország éves közvetlen gazdasági-pénzügyi állapotán, gazdasági eredményein túl alkalmas annak figyelembe vételére is, hogy az elért eredmények mennyire fenntarthatóak, azaz az ország gazdasági eredményeinek elérése közben mennyiben sikerült megőrizni, vagy éppenséggel elherdálni azokat az erőforrásokat, amelyek az eredmények fenntartását lehetővé tennék. A fenti mutató részét képező fenntarthatósági mutatók számításának - a mindenkor rendelkezésre álló módszertani lehetőségeken belül - ki kell térnie a gazdasági folyamatok okozta környezeti hatások figyelembevételére, valamint a társadalomra gyakorolt hosszabb távú hatások számítására is. A Második Reformkor zöld GDP javaslata ezt szorgalmazza.

Az EU kohéziós politikája kitűnő eszköz arra, hogy ez az újfajta mutató el tudjon terjedni. Jelenleg GDP alapon méri és osztja el a kohéziós forrásokat az Európai Unió, azonban ennek a használata már uniós szinten sem kelt egyértelmű elégedettséget. Ahhoz, hogy a jövő kihívásaira fel tudjon készülni Európa, szükség van a teljesítményünket átfogóbb módon számon tartani.

A Második Reformkor ezért azt javasolja, hogy EU-s szinten a zöld GDP, vagy egy annak szellemében elkészült mutatószám alapján kerüljenek elosztásra a kohéziós források, és kerüljön mérésre a források felhasználásának teljesítménye. Ezzel közelebb léphetünk ahhoz,

hogya ha Magyarország EU-tagságának következő 20 évét elemezzük majd 2044-ben, akkor az eredményekre büszkék lehessünk.

Az uniós forrás is közpénz: növeljük a projektek átláthatóságát!

A rossz forrásfelhasználás sok esetben abból adódik, hogy nem megfelelően visszakövethető a projektek eredménye. Ez tagállamokon belül, tehát Magyarország számára is károkat okoz, hiszen ennek az átláthatatlanságnak is következménye az, hogy a korrupció jelentős mértékben tud megjelenni az uniós projektek során.

De az EU-n belül is egyre több konfliktust szül a tagállamok, elsősorban a nettó befizetők, illetve a nettó haszonélvezők között, hogy milyen EU-s projektek kerülnek megvalósításra. Mivel az EU állampolgárai közösen finanszírozzák ezeket a beruházásokat, jogos igény támasztható arra, hogy a végrehajtás bárki által ellenőrizhető, nyomon követhető lehessen.

Célunk az EU-s pénzek felhasználásának átláthatóságát elősegíteni. Épp ezért javasoljuk egy közös, európai nyilvántartás létrehozását, amely egy adatbázis segítségével a fent említett problémát megszüntethetné. A javaslatunk megvalósulása esetén a megadott adatok bárki által elérhetők, illetve kereshetők lennének egy weboldalon. A projektek kapcsán elérhetők lennének olyan adatok, mint például az uniós forrás összege, a beruházás feltételei és összköltsége, a pályázat nyertese és az alvállalkozók.

Az adatbázisnak könnyen kezelhetőnek és felhasználóbarátnak kell lennie, elősegítve ezzel minden állampolgár egyszerű tájékozódási lehetőségét. Hisszük, hogy minél több lehetőség áll rendelkezésre a hiteles és közérthető tájékozódáshoz, Európa népessége a választásokon is annál tudatosabb döntést lesz képes hozni. Mindez erősítené a demokratikus intézményrendszereinket. A projektek kulcsszavak alapján is kereshetők kell, hogy legyenek, ne legyen szükséges ehhez bonyolult adatok előzetes ismeretére. Például jelenleg Magyarországon olyan adatokat kell tudni a közbeszerzések kereséséhez, mint a pontos pályázati azonosító vagy a forráscsoport. Ez azt eredményezi, hogy a projektekről csak az talál információt, aki előtte is pontosan ismerte őket, tehát nem járul hozzá érdemben a mostani rendszer az átláthatósághoz.

Minden uniós pályázat nyertesének saját felelőssége lenne kitölteni, illetve frissíteni saját adatait a rendszerben, mindezt legalább annyi időn keresztül, ameddig kötelesek működtetni

a projektet. Ennek elmulasztása idő- és mulasztásarányos pénzvisszafizetési kötelezettséggel járna. Ezzel tudnánk elősegíteni annak a lehetőségét, hogy a projektek átlátható és releváns adatok alapján legyenek láthatók akár a társadalom, a helyi közösség számára is. Az uniós források is közpénzek, ezért jogunk van ahhoz, hogy ellenőrizhessük a felhasználásukat.

Ügyek mentén Európában is

Adjuk vissza az országot a fiataloknak! Ez a Második Reformkor politikai célkitűzése. Ehhez a fiatalok életkezdésének és az egészségügyi prevenciónak az ügyén keresztül képviselünk javaslatokat hazai és EU-s szintén. Emellett pedig van ajánlatunk arra is, hogy milyen irányok mentén gondoljuk újra azt, ahogy Magyarországon a demokráciát elképzeljük: a pártmentes önkormányzatiság és az online népszavazás. A fiatalok életkezdéséhez és az egészségügyi prevencióhoz társulnak olyan, kifejezetten EU-s szintű kihívásokra való megoldások, mint a nemzeti kisebbségek védelme, az európai üggyöntő népszavazás, a gyorsvasúti hálózat és a zöld GDP uniós képviselete.

A kohéziós források átalakításával el tudjuk érni, hogy az uniós pénzeket beton helyett emberbe fektessük. A társadalmi fenntarthatóság szűrőjének előtérbe hozásával a fiatalok számára megfelelő lakhatást, valóban családalapítást támogató körülményeket és tisztességes megélhetést tudunk elérni közösen. Szükség van arra, hogy a fejlesztési forrásokat arra és úgy költjük el, hogy az az ország hosszú távú érdekeit szolgálja, valamint a szabályozási környezetet is úgy kell kialakítunk, hogy az a gyakorlatban is segítse azt a célt, hogy visszaadjuk az országot a fiataloknak.

Fiatalok életkezdése: hogy az önálló élet kezdete ne probléma, hanem lehetőség legyen!

Nem csak Magyarországon van lakhatási válság, hanem az EU több tagországában is. Éppen ezért szükséges a közös fellépés és a források megfelelő felhasználása annak érdekében, hogy hatékonyan vegyük fel a küzdelmet a problémával.

- **Növeljük a lakhatásra szánt közvetlen önkormányzati források mértékét!** A lakhatási válság megoldásában kiemelt szerep jut az önkormányzati szintre, mivel a helyi viszonyokat ott lehet hatékonyabban feltérképezni és hosszú távon fenntartható megoldásokat hozni. A magyar kormány az utóbbi években súlyosan korlátozta az önkormányzatok autonómiáját, különösen az anyagi források feletti szabad rendelkezést, ezért kiemelten fontos, hogy minél több EU-s forrást tudjanak lehívni az önkormányzatok a lakhatási válság megoldása érdekében. A Második Reformkor azért fog dolgozni, hogy ez az arány nőjön.

- **Fektessünk a háztartások energiafogyasztásának csökkentésébe!** A lakhatási válság kiváltó okai közé tartozik az is, hogy a háztartási energia (villany és gáz) megemelkedett árait nem tudják a háztartások kigazdálkodni. A magas költségek gyakran abból fakadnak, hogy Magyarországon sok esetben elavult szigetelés és alacsony energiahatékonyság jellemzi a lakásokat. Szakértői becslések szerint a korszerűtlen házak és lakások 2,5-3-szor annyi energiát fogyasztanak, mint a modern ingatlanok. Az EU a Szociális Klímaalap segítségével támogatná a tagállamok polgárait ingatlanjaik korszerűsítésében, Magyarország számára is 1000 milliárd forintnyi támogatás lenne elérhető, ha a kormány változtatna eddigi politikáján. Mivel ezek a források szociális célzáshoz vannak kötve, azaz ahhoz, hogy a valóban rászorulóknak kapjanak segítséget, a jelenlegi magyar kormány energiaár-csökkentési intézkedéseinek átdolgozására van szükség.

A lakhatási válság mellett szükség van a családalapítás megfelelő támogatására. Kutatások szerint minden hatodik magyar gyermek külföldön születik. Olyan környezetet kell teremtenünk, ami kedvez a gyermekvállalásnak Magyarországon. Ehhez több területen is együttműködhetünk EU-s szinten.

- **Apakvóta helyett ösztönzést!** Fontos, hogy a gyermekvállalás esetén a friss apák és anyák lehetőséget kapjanak arra, hogy megosszák az otthon töltött időt, amennyiben szeretnék. A gyermekvállalási szabadság szabályozását az EU-ban a 2010. évi irányelv vezette be, amely előírta, hogy a szülési szabadság legalább négy hónapjából legalább egy hónap nem ruházható át. Ezt az át nem ruházható időszakot a munka és a magánélet közötti egyensúlyról szóló 2019. évi irányelv két hónapra növelte, amelyet a tagállamoknak 2022. augusztusáig kellett végrehajtaniuk. Az apakvóta egyes országok vagy vállalatok által alkalmazott politika, amely a szülési szabadság vagy más típusú családi szabadság egy részét az apa számára tartja fenn. Mi a kvóta helyett egy ösztönző jogszabály kialakítását szorgalmazzuk. Javasoljuk, hogy a teljes szülési szabadság uniós szinten abszolút szabadon megosztható legyen a felek között mindenütt, és amennyiben az apa vesz igénybe egy meghatározott időszakot (kizárólag a neki járó apai szabadságon felül), azzal minden egyes, a gyermekkel eltöltött hét után egy-egy nap extra szülői szabadnapot gyűjthet akár saját maga, akár az anyja részére, melyet ugyanolyan mértékben kell az államnak térítenie, mintha az egyébként igénybe vett, legmagasabb juttatással kifizetett (pl. Magyarországon az

első 6 hónap) szabadsághoz tartozna. Egy apa gyermekenként legfeljebb 5 extra napot gyűjthet így.

- **Támogassuk a visszatérést a munkaerőpiacra!** Gyermekvállalás után sok esetben annyi idő telik el, míg valaki vissza szeretne vagy -tud térni a munkaerőpiacra, hogy a szünet miatt nehezebb megfelelő, a gyermekvállalás előtti kategóriájú munkakört találnia. Ezt nehezíti az a vállalati magatartás is, hogy a kisgyermekes szülőket nehezebben veszik fel. Ennek a helyzetnek megoldására javasolja a Második Reformkor egy olyan uniós program kialakítását, amely a vállalatokat ösztönzi arra, hogy gyermekvállalási szabadságról visszatérő munkavállalókat alkalmazzanak. Uniós források segítségével a tagállamok át tudnák vállalni határozott ideig (például 1 év) az ebben a programban résztvevő munkavállalók járulékait, így olcsóbb lenne a foglalkoztatásuk. A „GYES-ről vissza munkába” program keretein belül kedvezményes átképzéseket is elérhetővé tennénk.

A második reformkorhoz vezető út egyik lépése az anyagi függetlenség elérése minél szélesebb társadalmi rétegek számára. Ennek az egyik – de nem egyetlen – formája az, ha valaki saját vállalkozás indítására adja a fejét. El kell érünk, hogy azok, akik ki szeretnék próbálni magukat vállalkozóként, minél egyszerűbben megtehessék.

- **Tehermentesítsük a vállalkozásindítást!** Az eddigi vállalkozásindítást segítő programok általában kezdőtőkét ajánlottak (az uniós forrásból megvalósuló magyar program például 2 millió forintot), azonban ezek az intézkedések nem hatékonyak, hiszen számos olyan életképtelen vállalkozás indul, amelyeknek a támogatása így költséges. A Második Reformkor álláspontja, hogy nem halat kell adni a fiatal vállalkozóknak, hanem segíteni kell őket megtanulni halászni. Ezért javasoljuk egy olyan program elindítását, amely támogatja a vállalkozásindításhoz köthető ügyvédi díjakat, adminisztrációs támogatást ad, és késleltetett fizetést tesz lehetővé a vállalkozás elején felmerülő adók esetén. Így a friss vállalkozó tőkéjét a vállalkozás lényegi részére tudja fordítani.

Azonban nem csak a vállalkozásindítás okozhat kihívást a fiatalok számára. A munkaerőpiacra való kilépés idején is sokan akadályokba ütköznek. A vállalatok számos esetben kezdő állások esetén várnak el többéves gyakorlatot. A diákmunkák és gyakornoki programok kapcsán fontos elérnünk, hogy minél szélesebb körben valós lehetőség legyen a tapasztalatszerzés.

- **Ne legyen alulfizetett a diák- és gyakornoki munka!** Javasoljuk egy olyan diák- és gyakornoki bérminimum bevezetését az európai minimálbérrel párhuzamosan, amely biztosítja, hogy a diákok és hallgatók ne kerüljenek anyagilag hátrányos helyzetbe, amikor munkahelyi tapasztalatot szereznek. A gyakornoki bérminimumot a hasonló munkakört betöltők fizetésének 80 százalékában (de legalább a minimálbér szintjében), a diákok fizetésének alsó határát pedig a minimálbérben határoznánk meg (óradíjban számolva). Ezt az uniós Youth Guarantee programon belül tennénk elérhetővé.

Az Európai Unió egyik, ha nem a legfontosabb vívmánya a szabad mozgás, amit a schengeni zónán keresztül valósított meg. Ezt kell továbbfejlesztenünk úgy, hogy a fiatalok számára olcsón tegyük elérhetővé az utazást közösségi közlekedési eszközökön az EU-s tagállamok között. Így tudnak minél széleskörűbb tapasztalatot gyűjteni.

- **Kedvezményes klímajegyet a fiataloknak!** Javasoljuk a fiatalok számára olyan kedvezményes klímajegy, illetve klímabérlet bevezetését, amely adott nemzetközi viszonylatra, vagy akár az EU egész területére kiterjed, és átszállójegyként többféle tömegközlekedési eszközön (vonaton, buszon) is igénybevehető. A közösségi közlekedés igénybevételével a klímaváltozás elleni harcban is segíteni tudnánk, mivel kevesebb ok szólna amellett, hogy a fiatalok autóval utazzák be Európát. A jegy bevezetése lehetővé tenné a nemzetközi ingázást is, ami pozitív hatással lenne a fiatalok európai mobilitására – nekünk magyarként pedig a határon túli fiatalok kapcsán is előnyös lehet, ha azok a klímajegy felhasználásával Magyarországon dolgoznak vagy tanulnak, miközben megőrzik kötődésüket a szülőföldjükhöz.

Egészségügyi prevenció: betegségügy helyett egészségügyet!

A megelőzés kultúrája szükséges ahhoz, hogy valódi szemléletváltás jöjjön el az egészségügyben. A magyar egészségügyi ellátórendszer borzasztó állapotban van, a prevenció megjelenése önmagában nem tud teljes megoldást hozni, de még így is ez a legolcsóbb egészségügyi reform. A forrásátalakítás azt jelentené, hogy az egészségügyi rendszer infrastruktúrájára is több pénzt lehetne fordítani, azonban a fejlesztési források

elosztása egy kormányprogram részeként kell, hogy kidolgozásra kerüljön. Vannak így is olyan intézkedések, amelyeket EU-s szinten érdemes képviselnünk.

- **Vegyük komolyan az Európai Egészségügyi Uniót!** A Covid-válság hívta életre az Európai Egészségügyi Uniót, aminek a célja az, hogy megszervezze a közös fellépést a közegészségügy és a nemzeti egészségügyi rendszerek céljainak támogatására, különösen a válságokkal és vészhelyzetekkel szembeni ellenálló képességünk és felkészültségünk erősítése érdekében. A belga soros elnökség alatt (2024 első felében) kifejezett figyelem hárul erre, kiemelt terület például az egészségügyi dolgozók képzésének átgondolása, hogy a tagállamok biztosítani tudják a megfelelő ellátás elérhetőségét. Ez magyar szempontból is előremutató cél, aminek sikeréhez hozzá kell járulnunk.
- **Gondoljunk befektetésként az egészségügyre!** Az Európai Egészségügyi Unió jövőképehez kapcsolódik az a szemléletváltás, hogy az egészségügyi kiadások, így a megelőzésre, az egészségügyi prevencióra költött forrásokra ne csupán kiadásként, hanem befektetésként gondoljunk. Jelenleg felülvizsgálat alatt van az EU gazdasági kormányzása, és ebben a folyamatban el kell érnünk, hogy a jól szervezett szociálpolitikákba történő beruházásokat ne költségként, hanem produktív tényezőként tudjuk könyvelni, azaz ismerjük fel, hogy ez a hosszú távú fejlődésünk alapja.
- **Nemzetközi szinten vegyünk fel a harcot a szintetikus drogokkal szemben!** A herbál és szintetikus drogok elleni harcot régóta képviseli a Második Reformkor. Európai uniós szinten hatékonyabb fellépésre van lehetőségünk, hiszen ezek az anyagok gyakran nemzetközi utakon érkeznek Magyarországra és számos uniós tagállamba, ezért elengedhetetlen a közös fellépés. Javasoljuk, hogy a tagállamok hatóságai uniós szinten működjenek együtt a terjesztői hálózat felderítése érdekében.

Uniós szintű ügyeink: kell a közös fellépés!

- **Rendezzük a nemzeti kisebbségi jogokat!** Az Európai Unióról szóló Szerződés 2. cikkében rögzített alapértékek között a kisebbségi jogok, köztük a nemzeti kisebbségek jogainak tiszteletben tartása éppoly hangsúlyosan szerepel, mint a jogállamiság vagy a demokrácia. Mégis, az Európai Unióban nem kap valódi szerepet a

nemzeti kisebbségek védelme, arra kötelező szabály vagy mechanizmus nem létezik, az erre vonatkozó polgári kezdeményezéseket pedig az Európai Bizottság rendre elutasítja. Ennek oka, hogy több tagállam (például Spanyolország vagy Franciaország) számára is kényelmetlen a kérdés. Azonban Magyarországon számunkra ez fontos téma. A történelmünk arra kötelez, hogy minél magasabb szinten törekedjünk a nemzeti kisebbségek védelmére. Ez az ügy azonban nemcsak számunkra fontos, de számos más politikai erővel összeköt minket szerte Európában. Szorgalmazzuk egy kötelező erejű, EU-s szintű nemzeti kisebbségi jogi rendszerről történő megállapodás létrehozását, amihez a parlamenti frakciókon átívelően keresünk szövetségeseket.

- **Legyen EU-s szintű ügydöntő népszavazás!** Gyakran éri az a kritika az európai uniós döntéshozatalt, hogy túl bürokratikus és az emberek feje felett születnek a döntések. Ez a kritika nem alaptalan. Az EU minél demokratikusabb működése érdekében biztosítanunk kell, hogy az Európai Unió tagállamainak polgárai a lehető legszélesebb körben rendelkezzenek beleszólási lehetőséggel az EU-szintű közügyekbe. Javasoljuk ezért az európai ügydöntő népszavazás létrehozását, hogy az unió tagállamainak polgárai közvetlen tudjanak dönteni bizonyos kérdésekben. A jelenleg is elérhető, európai polgári kezdeményezés eredményeképp az Európai Bizottságnak mindössze foglalkoznia kell egy kérdéssel. Az ügydöntő népszavazás bevezetésével a polgárok kötelezni tudnák a EU-s jogalkotó szerveket.
- **Fejlesszük az európai gyorsvasúti hálózatot!** Az Európai Unió területén a vasúti hálózatok fejlettsége jelentősen eltér – ha ránézünk egy térképre, amely az európai országok nagy sebességű vasúti hálózatát mutatja, éles régiós lemaradást láthatunk Nyugat-, illetve Kelet-Közép-Európa viszonylatában és a nyugati és a keleti tagállamok közötti összeköttetésben. Javasoljuk ezért egy koordinált fejlesztési projekt elindítását, melynek célja egy európai gyorsvasúti hálózat (European High-speed Railway System) kiépítése lenne. Egy olyan egységes gyorsvasúti hálózat kerülne kidolgozásra, amely alapul veszi a meglévő vonalakat, de kiegészíti azokat újakkal, illetve meglévő, de csak alacsonyabb sebességű közlekedésre alkalmas pályák átépítésével. A projekten belül valósulhatna meg távlati célként a tarifarendszerek összehangolása és az átszállójegyek vásárlásának kedvezményes lehetősége is.
- **Vezessük be a zöld ÁFÁ-t!** Javasoljuk egy olyan összeurópai zöld ÁFA bevezetését, melynek célja azon európai termékek támogatása alacsonyabb ÁFA kulccsal, melyek

egy bizonyos százalékban kizárólag az európai piacról beszerzett alapanyagokból vagy tovább feldolgozandó anyagokból készültek, a tagállamok valamelyikében készültek, és az Unión belül is kerültek értékesítésre, valamint ha kritikus szektorhoz (amelyek meghatározása közöl cél kell, hogy legyen) sorolható termékekről van szó. Ezzel élénkíteni tudnánk a regionális együttműködést és az EU belső piacát, valamint az ellátási láncok biztonságát növelnénk azáltal, hogy arra ösztönözzük a vállalatokat, hogy rövidítsék azokat.